

leto VI.
november 1962
štev. 9

IZ VSEBINE:

- POL MILIJONA SLOVENCEV PO SVETU
- RAZRAST
- IZ RAZGOVORA S PROF. BELIČIČEM
- MALA CORINNE VELIKA ŽRTEV ŽALOIGRE
- PO NOVEMBRSKIH VOLITVAH
- O SODIŠČIH
- ZBOROVANJE NAŠIH PROSV. DELAVCEV
- PESMI
- ČRTICE — UGANKE — ZA DOBRO VOLJO

mladika

1962 Štev. 9
IZHAJA VSAK MESEC
KAZEN V JULIJU IN AVGUSTU

Uredil
JOŽE PETERLIN

Zunanja oprema:
Edi Žerjav in Maja Pertotova

Linorezi na naslovni strani:
Edi Žerjav

VSEBINA

Jože Peterlin: Misel na naše izseljence	141
Stanko Janežič: Jape	142
Franc Mljac: S »Postržkom« po naših odrih	142
Jože Pirjevec: Nočem krste lesene	143
Maks Sah: Mala Corinne velika žrtev žaloigre	144
Skrb sedi ob reki	145
Spectator: Po novembrskih volitvah	146
Franc Jeza: Iz razgovora s prof. Beličičem	147
Aleksej Markuža: Albansko jezero	147
Aleksej Markuža: Cigan	147
Aleksej Markuža: Brezbarvna misel	147
Felicita Vodopivec: O novih programih otroških vrtcev	148
M.: Literarne vaje	149
Lev Detela: Razrast	150
Marinka Pertot: Po tržaških galerijah	150
J. P.: Lojze Spacal	151
Dr. L. Š.: Z vesoljnega cerkvenega zbora	152
Mihael Jeras: Tržaška legenda	153
Franc Mljac: O sodiščih	154
Dr.Š.: Zborovanje naših prosvetnih delavcev	156

Uredniški odbor: Janežič Stanko, Mljac Franc, Pahor Sergej, Peterlin Jože, Slama Jurij, Sah Maks, Škerl Lojze in Štoka Drago

Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3 — Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Odgovorni urednik: dr. Lojze Škerl

Čekovni račun: 11/7019

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193
Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica Sv. Franciška 20 — Telefon 29-477

SLOVENSKI KLUB IN MLADIKA

Dr. Robert Hlavaty je napisal v Primorskem dnevniku 15. nov. članek, z naslovom Slovenski klub in Mladika, v katerem se je spotaknil v eno izmed pisem, ki jih je objavila naša revija na platnicah.

Dr. Hlavatyju, ki ga cenimo in spoštujemo kot poštenega in zaveznega Slovenca in kot idealnega umetnika, moramo kratko odgovoriti, ker je napisal nekaj stvari, ki niso točne.

Čudimo se, da je dr. Hlavatyju tako nerazumljivo, da se eden izmed članov SLOVENSKEGA KULTURNEGA KLUBA z začudenjem sprašuje, kako je mogoče, da kar naenkrat nekdo našim mladim Tržačanom vzame ime društva, potem ko to že skoraj deset let deluje v Trstu. Pisec pisma in član SKK Vogrič je nad tem ogorčen.

Uredništvo Mladike je želelo pomiriti mladega akademika in je odgovorilo, da ni končno to tako zelo važno, če so starejši gospodje (dr. Hlavaty piše, da je eden izmed tistih tudi on) prevzeli ali posneli ime organizacije. Važno je, da njegov klub dela. Naj ne bo SKK tak kot so bili predhodniki sedanjega Slovenskega kluba, ki je bil enkrat Društvo umetnikov, potem gledališki večeri itd., ki pa je končno vse prenehalo.

Gospod doktor, ne gre torej za kako veselje, da Vam niso uspeli vsi poizkusi, niti nihče ne želi, da bi Vam ta zadnji poizkus propadel, ampak smo samo rekli mlademu, idealnemu Vogriču, naj se rajši ne razburja, ampak naj gleda, da bo Slovenski kulturni klub delal enako pogumno in uspešno še dalje ali celo bolje.

V ostalem pa se je dr. Hlavaty močno zaletel. Pravi namreč: »Odrekat mi moram pošteno narodno zavest tistemu Slovincu, ki je zapisal na svoj prapor boj za obstanek in koristi našega naroda, ki se stalno sklicuje na te ideale, ki pa mala fide obmetava z blatom in neokusno zafrkljivo žali slovenska društva, ki imajo najmanj enako poštene cilje le zato, ker imajo člani dotičnih društev svetovni nazor s katerim se on ne strinja. Menim, da je daleč za nami naziranje, da dober Slovenec ne sme biti naprednega svetovno nazorskega prepričanja, ali pa če formalno obrnem, da je le tisti dober Slovenec, ki je istega svetovnega nazora kot ga zagovarja Mladika.«

Ali se Vam ne zdi, dr. Hlavaty, da ste te besede napisali na napa-

ni naslov? Saj vse to v resnici drži za tisti tabor, ki ga Vi imenujete »napredni« in h kateremu se prištevate, kot vidimo, tudi Vi. Ta tabor ne priznava na primer prav ljudem, ki imajo »tisti svetovni nazor kot ga zagovarja Mladika«, in tistim društvom, povejmo kar — katoliškim — nobene vrednosti, saj jin skoraj dvajset let povsem ignorira v svojih časopisih in publikacijah. O letošnjem poletnem taboru na Repentabru, ki je bil petnajsti po vojni, smo lahko prvič brali v Vašem časopisu kratko poročilo, vsa leta prej pa nikdar, čeprav se jih je udeleževalo po več tisoč tržaških Slovencev in so bile te kulturne prireditve vsaj toliko kvalitetne kot marsikateri iz »naprednega« tabora ali pa nekatere italijanske, o katerih je dnevnik tudi poročal. O vsaj petdesetih prireditvah v auditoriju ta »napredni« tabor ni nikdar črnil besede. In končno še nikdar tudi ni omenil ne Slovenskega kulturnega kluba, ne farnih prosvetnih domov (na primer v Rojanu, v Bazovici in drugod, ki so bili zgrajeni s tolikimi žrtvami), niti literarnih večerov mladih pisateljev, ker imajo drugačen svetovni nazor, niti Mladike same. Kako to, da se ni dr. Hlavaty nikdar spotaknil ob to in kot »napredni« Slovenec rotli »napredne« Slovence, naj vendar ne bojkotirajo vsega tega slovenskega kulturnega in narodnega delovanja.

Dr. Hlavatyju smo hvaležni, da je s svojim napadalnim člankom v Primorskem dnevniku na ta način ist prisilil, da je svojim čitateljem vsaj s tem člankom enkrat razodel, da izhaja v Trstu tudi družinska literarno prosvetna revija Mladika.

Ne domišljamo si, da je Mladika kaka popolna revija. Brez kakršnih koli podpor izhaja skromno in bi želeli, da prinaša v slovenske domove slovensko čtivo. A poročala je navadno o marsikateri prireditvi in kulturnem delu ljudi, ki imajo drugačen svetovni nazor kot ga zagovarja Mladika. Poročala je tudi o razstavah dr. Hlavatyja samega in prinesla nekajkrat reprodukcije njegovih slik.

Trezní bravec si bo lahko ustvaril sodbo o tem, kdo komu odreka pošteno narodno zavest.

Tisto, kar dr. Hlavaty na koncu napiše še v barvi, češ da jo ima vsaka Marijina družba in jo torej gotovo ima tudi Slovenski klub, ni za nas nič novega. Mi nismo nikdar tajili, da niso naša društva katoliška, pač pa so navadno mnogi dru-

(Nadaljevanje na 3. strani platnic)

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 1000 (1200) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 2 funta.

Misel NA NAŠE IZSELJENCE

Prva adventna nedelja je posvečena izseljencem. Vabi nas, da posvetimo ta praznični dan svojim krvnim bratom in sestrām, ki so morali zapustiti svoje domove in oditi v daljne kraje.

Kako se nam je krčilo srce, ko smo stali na obali, ko je odhajala ladja iz пристanišča in smo se z belimi robci poslavljalī! Ladja je plula na odprto morje, postajala je manjša in manjša, podobe naših dragih na krovu so že davno obledele. S sklonjeno glavo smo odhajali z obale.

Ali nismo od tedaj že preveč pozabili na vse, ki so odšli? Posvetimo jim znova toplo misel. Spomnimo se še vseh bratov in sester, ki so se izselili iz katerega koli dela Slovenije.

Ne pozabimo, da so izseljenski valovi z otroki slovenskih staršev rojenimi v tujini, odplavili okrog pol milijona ljudi iz slovenske domovine. To je za naš mali narod izredno velika številka.

Slovenski izseljenci žive po vsem svetu. Seveda ne povsod v enakem številu in tudi ne v enaki povezanosti. Največ jih je v svobodni zahodni Evropi, v Severni in v Južni Ameriki ter v Avstraliji.

V Franciji živi okoli 30.000 Slovencev. Nekateri delajo in živijo v rudarskih okrajih, drugi v industrijskih, nekateri so se udomačili kot poljedelci. V Nemčiji je okoli 6.000 Slovencev. Njihova središča so: vse Porurje, zlasti Oberhausen in Essen, Stuttgart in München.

V Belgiji je okoli 2.500 naših rojakov. Po večini so rudarji in tovarniški delavci.

V Angliji je okoli 700 Slovencev. Razkropljeni so po vsem otoku.

Na Nizozemskem so se naši ljudje naselili predvsem med dvema vojnama. Vseh je okoli 600.

V Avstriji in Italiji je okoli 10.000 Slovencev. Pri tem seveda ne mislimo teh, ki žive na svojih rodni domovih na Koroškem, Goriškem, Tržaškem, Beneški Sloveniji in Kanalski dolini. Mislimo na izseljence, ki so raztreseni po obeh državah.

Zadnja leta je prišlo več naših rojakov tudi na skandinavski polotok.

V Združenih ameriških državah je bilo po uradnih podatkih leta 1940 kar 273.000 ljudi slovenskega rodu. Po drugi svetovni vojni je prišlo tja še kakih 4.000 Slovencev. Skupaj bo torej z novorojenimi slovenskimi Amerikanci kmalu 300.000 ljudi slovenskega rodu.

V vsej Kanadi je okrog 18.000 Slovencev.

Največ Slovencev v Južni Ameriki živi v Argentini. Tu je bilo že pred vojno okrog 20.000 slovenskih izseljencev. Po večini so bili to naši najbližji rojaki s Primorske. Po zadnji vojni jih je prišlo še kakih 7.000.

V Braziliji je kakih 500 naših rojakov, v Venezueli nekaj nad 400, v Čilu in Urugvaju kakih 300.

V Avstraliji je vsaj 8.000 naših ljudi, mnogo s Primorske.

Okoli pol milijona naših rojakov je tedaj raztresenih po svetu. Skoro povsod so z njimi duhovniki, ki posvečajo svoje življenje nalogi, da bi krvnim bratom ostala »sveta vera luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodne omike«.

Pomislmo, kaj lahko mi storimo za svoje drage rojake - izseljence.

Še v vročih poletnih dneh so na letovanju v Ukvah ponavljali vloge in imeli vaje na Jerasovi trati in na Ukuški planini za to ljubko igrico. Potem so jo prvič zaigrali na Jesenskem slavju v STEVERJANU, kasneje v novem domu v ROJANU, za tem v dvorani Marijanišča na OPCINAH, nato v župnijski dvorani v Sv. KRIŽU in v dvorani v TREBČAH, prejšnjo nedeljo, pa v farni dvorani v BARKOVLJAH, Zdaj jih čaka še precej dvoran v tržaški okolici.

Kdo so ti igralci? Ne poklicni igralci, ampak naši študentje, ki so posvetili svoj prosti čas odrskemu udejstvovanju. Studentje, ki imajo radi našo besedo in bi jo radi prinesli med naše ljudi, povsod, v vse domove, v vse naše vasi in v vsako naše predmestje. V okviru srednješolskega SLOVENSKEGA KULTURNEGA KLUBA so ustvarili dramski odsek in ta jih vodi po vseh krajih, kjer je kak oder.

Kdor potuje s temi mladimi ljudmi in gleda njihove predstave, je resnično lahko vesel. Najprej zaradi tega, ker ni kraja, kjer bi naši ljudje ne napolnili dvoran. Z neko posebno ljubeznivostjo spremljajo ljudje te naše mlade študente, se smejejo njihovi razigrani igri, smejejo tistim ljudem, ki jih predstavljajo, a so daleč od njihovega življenja, in s posebnim veseljem in zadovoljnostjo razumejo tisto zaključno misel:

Sredi naveličanega in pokvarjenega sveta živi lahko tudi idealni človek, pošteno in zdravo dekle kot je Postržek. In je tako kot s tistimi velikimi belimi ptiči, ki letajo tik nad blatom; njihove peruti se skoraj dotikajo tal, vendar ostanejo vedno čiste... Tako lepo je, če je človek tak, če mlad človek živi nad vso propalostjo in umazanostjo dnevnega življenja. Taki mladi, poštene in plemeniti ljudje zmagujejo v življenju kot je zmagal Postržek.

Ne bomo posebej govorili mnogo o vsakem igralcu, premladi so še. Vendar jih moramo omeniti, ker zasluži njihovo prizade-

Emilija: »Ali ne srečuješ malo prepogosto Postržka?«

Jape je bil čisto kakor drugi ljudje, če ne bi bilo vina. Tako menijo vsi, ki ga poznajo. On sam pa trdi, da bi bilo na svetu vse prav, če vojske ne bi bilo in pa Nemcev ne, ki so vojsko delali.

Zgodilo se je namreč, da so nemški vojaki nekega lepega dne Japeta — po cesti se je zibal sredi vasi sem in tja in pel prostodušno v najboljšem razpoloženju — zgrabili in ga meni nič tebi nič vrgli na kamion. Ko so ga povlekli čez ure ali dneve — Bog si ga vedi — na svetlo, ni več poznal tal pod seboj ne neba nad glavo.

Sestradan in poln revmatizma ter vseh znanih in neznanih bolezni se je komaj živ vrnil iz taborišča. Odtlej je še bolj kakor poprej veroval, da le vino more dajati človeku življenjsko moč.

Hišo je imel, pa novo in dosti spodobno. Zavezniki so jo pozidali na mestu, kjer so Nemci njegovo podirajočo se bajto požgali. A v hiši je bil sam, vedno sam in to se Japetu ni zdelo prav.

Tudi polje je imel v dolini pod hišo pa nekaj pašnov vinograda na pobočju. Njive je zanemarjal, trte je negoval. Zakaj trte rodijo grozdje, grozdje daje vino, vino pa je življenje.

Oktober, november pa še tudi december včasih — to so bili najlepši meseci za Japeta. V spodnjem prostoru njegove hiše, ki je služil za vežo in klet, tamkaj je stal sod vina in vanj je Jape zabil pipo že prve dni po trgatvi. Sod je bil postavljen na dva trama dokaj nizko nad tla; prav toliko, da je Jape mogel leči pod sod, z glavo pod pipo. Odprl je in je začelo teči — naravonst v usta in Jape je tedaj imel občutek, da je otrok dojenček, ki sesa z zdravim užitkom in mu mleka noče in noče biti zadosti.

Včasih se je zgodilo, da je Jape obnemogel, preden je pipo zaobrnil in potem se je moral še okopati v vinu. Vse bi bilo prav, ko se je prebudil, ali eno ga je neznansko bolelo: spoznanje, da je sod ob njem prazen. Popil je še, kar je ostalo po tleh, ali dosti nikdar ni bilo. Potem se je kregal z zemljo pod sodom: če je tudi ona žejna, nič zato, a mogla bi se vendar zadovoljiti z vodo, ne pa da mu požlampa vso žlahtnino. In znova je sklepal, da bo prst pijanko s cementom pokril.

V vasi je bila samo ena gostilna in to je bilo dobro, posebno za Japeta, so govorili trezni ljudje. Japetu pa to ni bilo všeč. Nekaj časa mu je gostilničar dajal osminke in zapisoval, potem pa mu brez denarja ni in ni hotel dati, ne on, mladi gostilničar, ne njegova mati. In Jape je potrpežljivo in nenasitno moledoval okrog gostov, kdo se ga bo usmilil.

Po dolgih pisanjih, povpraševanjih in pričanjih so končno sedem let po vojni Japetu prisodili majhno mesečno invalidnino. Ko jo je prvokrat prejel, so morali vsi piti na njegov račun. Ali denarji so bili majhni, vsakikrat so v dveh, treh dneh splahneli in življenje se Japetu ni spremenilo. Le neko mamljivo polnost je zadobilo ob hrepenečem čakanju tistih dveh, treh dni.

Tisto zimo je Jape zbolel tako hudo, da je menil, da je pri kraju z njim. A ni obupal. Pač pa je zatrdno dvojce sklenil, če ozdravi: pil ne bo več in oženil se bo, pa bodi mlada ali stara.

Jape je okreval. Zopet se je prikazal v svojih vedno predolgih hlačah, nezavezanih čevljih, zamazani srajci, razcapanem suknjiču in stari vojaški kapi. Isti je bil ko prej, le nekoliko bolj sključen in izsušen; rumeni brki so bili dokaj daljši in še bolj štrleči na sever in jug; obraz pa je slej ko prej kazal

podobo Martineka Spaka, kakor se je izrazil vaški kovač, ki je učen mož in je bral knjige povestnice, kot je na priliko Deseti brat.

Bila je pomlad. Češnje so cvetele. Češnje so zorele. Zar-dele so in postale prvi sladek sad. Jape jih je nabral na svoji njivi, s peclji jih je natrgal, kot se spodobi, nadeval jih je v košaro in se napotil v bajto ob robu vasi.

V bajti so imeli hčer. Ni bila najlepša, ni bila najboljša po splošni sodbi vaščanov, bila pa je mlada. Jape jo je srečal že nekajkrat na poljski stezi blizu svoje njive, videl jo je skozi okno ob nedeljah, ko je šla k maši. Pogledal jo je z levim očesom, premeril jo je z desnim. Ta bi bila zame, mu je padlo v srce. Ne lepše ne boljše bi ne mogel najti.

Jape je postal fant. Petdeset let mu bo kmalu — tako so sodili ljudje, vedeli niso ne oni ne Jape — ali to je še vendar mladost. Sicer se pa človek lahko napravi tudi mlajšega, če le hoče.

Jape si je kupil kravato. Nadel si jo je čez umazano srajco in je ni maral odložiti ne v petek ne v svetek. Naj vidijo, da on ni kar tako. Tudi brke si je pristrigel. In obrnil se je kakor že dolgo ne.

Zgodnje jutro je bilo. Izza Krasa se je pravkar posmejal razmlajeno sonce. S košaro češenj v levici je Jape stopal po stezi. V desnici je držal šop prvih jagod. Tudi te je nabral — zanjo.

Veselo mu je bilo pri srcu. Toliko da ni zavriskal. Toda s tem bi se pre zgodaj izdal.

Obstal je pod oknom. Vse je bilo tiho. Le ptiči so peli v bližnjem gozdičku in sonce je tiho pa prijazno počmrgovalo. Jape je potrkal na začrneta vrata.

Še enkrat.

Spi, je vedel.

»Milka!« je poklical pogumno. Srce mu je utripalo kot nikoli doslej.

»Milka!«

(Dalje na naslednji strani)

Tit: »Kako ti je ime? Postržek? Kdo ti je dal to ime?«

vanje in njihov idealizem vse priznanje. In se je treba zahvaliti njihovim staršem, ki podpirajo te svoje otroke, da gredo s takim idealizmom med ljudi in prinašajo našo lepo besedo, saj je poleg igre posvečena posebna skrb prav lepi in knjižni govorici.

Postržek je Učka Štrekljeva, ki s svojo živahnostjo, ki ji je že menda prirojena, vedno znova priklepa gledalce na igro, da ji sledijo z vso simpatijo in naklonjenostjo. Končne zmage Postržka so vsi veseli. S tem pa je tudi mlada igralka najbolje rešila svojo vlogo. Drugi junak je Tit, ki ga igra Igor Jogan. Razgiban, nasmejan, priseben, simpatičen... vse to ima njegova vloga. Franko igra Marinka Pertotova. Njena naloga je težka, a jo igra z visokimi glasovnimi registri zelo posrečeno. Veš, da igra tisto nekdanjo pevko in se ji smeješ. Vedno čutiš, kako s Titom igrata družinske prepirčke in se dobro vživljata v vlogi. Gospe Emiliji je dala zunanjo podobo Maja Pertotova. Le kdo bi si mislil, sem slišal neke gledalce, da so zmožni ti otroci igrati takele odrasle ljudi. In sem si mislil: opazujejo vas, opazujejo! Umirjena, pa tudi koketna dama — Maja jo zelo posrečeno zaigra. Njen mož pa naj bi bil v igri Sergej Kocijančič. Bradat, že kar v letih... čeprav veš, da je še zelo mlad. A Sergej se obvlada, skoraj premiren je, a mož! Tudi on reši svojo vlogo. O, in potem še učitelj s svojim piskajočim glasom, ki ga zaigra Milan Senčar. Le kje je dobil tisti glas? S sladkorčki je prav ganljiv, dober učitelj, s svojo dobro besedo do Postržka pa prepričljivo učiteljski. Danilo Možina pa zaigra najprej natakarka, nato pa že neznanega gospoda, oboje pogumno in s smislom za igro.

To so naši igralci. Spremljam jih po odrih in sem jih vesel kot so jih veseli naši ljudje. Nekoč, ko sem bil v srednji šoli, sem enako hodil s sošolci po vaseh in sem igral kot igrajo zdaj tile naši mlajši študentje. Rad pomagam kaj za odrom in mi-slim, kako lepo je bilo takrat, ko smo igrali.

JOŽE PIRJEVEC

Nočem
krste
lesene

Nočem krste lesene
za moje truplo brez diha.
Dovolj je tenak prt iz lanu,
da me skrije
krutim očem
živih.

Nočem jame globoke
za moje truplo brez toplote.
Dovolj je lahka plast zemlje
da me skrije
sovražnim očem
živih.

Hočem, da me tanki prt
ne loči od zemlje.
Hočem, da me lahka zemlja
ne izobči iz se.

Korenine trav in rož
korenine lipe mogočne,
po medu dišeče.

Hočem, da moje truplo
kmalu strohni.

Hočem valovati kmalu
v neskončnem morju bitja.
Čebela, majhen cvet,
zlato prah,
naj od mene žive.

MALA CORINNE *velika žrtev žalosti*

Belgijska zakonca Suzanne in J  an Vandepuut sta zadovoljno pričakovala novega člana družine. Mati Suzanne je 22. maja letos povila malo Corinne, ki pa je bila brez rok. Mati je bila   e pod vplivom narkoze in otroka so odnesli v inkubator. Zdravnik je svetoval, naj materi vsaj za kak teden prikrijejo otrokovo stanje. Zdravnik se je uprl vsaki nasilni smrti. Zdravni  sko osebje si je prizadevalo, da bi potolažilo nesrečno družino. Splošen vtis je bil, da otrok ne bo živel. Vsi so mislili isto: otroci s takimi okvarami ob  i  ajno ne vzdrže in podležejo. Splošno upanje je bilo, da bo novorojenka prihranila sočutje drugim in trpljenje sebi.   etrti dan pa je mala Corinne dala zdravniku jasen vtis, da je sposobna življenja in morda celo za dolgo. Materi je bilo torej nemogoče   e dalje prikrivati dejansko stanje, zlasti ker je neprestano želela videti otroka in zvedeti resnico. Imela je zle slutnje, ko so ji govorili o inkubatorju. Spraševala je vse, zlasti svojo mater,   e so otroku nadeli na zapestje zlato verižico z obeskom, na katerem je bilo vrezano ime »Corinne«. Mati je pripravila kar dva obeska z dvema imenoma, mo  skim in ženskim. Po daljši pripravi je bolni  ska sestra materi pokazala malo Corinne. Mati ni vzdržala srečanja. Odpe-

ljati so jo morali nazaj v bolni  sko sobo in ji nuditi pomoč. Naslednjega dne je mati zapustila bolnišnico. Doma so bili vsi potr  ti. Otro  ski jok ni princel v hišo veselja. Kaj bo z otrokom? Kako težko bo njegovo življenje. Vsi družinski člani mati, oče, ta  ca in teta so vsak po svoje iskali rešitev. Zvedeli so, da je v Ameriki zavod, kjer takim otrokom oskrbe umetne roke. Malo Corinne bi bilo treba poslati v Ameriko,   e pre  en bi se zavedala svojega težkega stanja. Toda tudi o tem je družina Vandepuut imela le slabe vesti. Kako torej prihraniti mali Corinne žalostno bodočnost, da ne bo v breme sebi in drugim? Trpljenje in ponižanje bo odpadlo,   e Corinne skrajšajo življenje.

Materina sestra se je obrnila na Jacquesa Castersa, zdravnika ubogih. Prosila ga je, naj jih na kak način re  i bremena. Hoteli so se rešiti ma  lega in nesrečnega otroka, ki bo su  enjen vseh. Zdravnik se je najpreje obotavljal, nato pa pristal. Lastna žena mu je svetovala: »  e bi se meni rodil tak otrok, bi te prosila, kar te prosijo Vandepuutovi.« Zdravnik Casters ni niti pregledal male Corinne. Predpisal je močan strup, ki je bil določen, da za vedno skrajša mlado življenje. Mati Suzanne je strup zmešala s hrano in dala pou  iti otroku. Strup

in   e nekaj se spomnim: Tedaj, kakor zdaj nas je za te igre in za te »turneje«   pripravljaj, vadi, z nami zabijaj ure in ure, nas navduševal in z nami hodil prof. Jože Peterlin. Tudi danes je tu, tudi danes je pripeljal v te kraje igralce on. Tiho ga občudujem, obenem pa se sprašujem: ali v vseh teh sedemnajstih letih po vojni ni   e nobene slovenske profesorja in kulturnika, ki bi podobno nalogo prevzel in podobno opravljaj svoje kulturno in prosvetno delo?

Toda,   e nas vabijo spet v drug kraj! Sprejmite povsod z enako ljubeznijo in naklonjenostjo te mlade študente kot so jih povsod sprejemali do zdaj! **Fran   Mli  a  **

Egisto: »Ti, Postržek, kaj pa i  e   tu?«  

Za  umelo je zgoraj pod oknom in prikazala se je v beli srajci in z razku  stranimi lasmi.

»Milka, to sem ti prinesel.«  

»O, Jape!«   In se je zasmejala z zdravim dekli  skim smehom na ves glas.

»Da, tebi sem prinesel, Milka, ljubica. Rad te imam. K meni boš prišla, bova skupaj živela.«  

Zopet se je zasmejala široko in veselo, pa se hipoma umaknila.

»Milka, Milka, tukaj ti pustim, pred vrati, tvoje je,«   je kri  al vasovavec.

Ko se je na drugem koncu odprlo okno in se je prikazal osorni obraz stare matere, je Jape — ne bodi len — začel neposredna pogajanja za   enitev. Pa je slabo naletel. Stara je začela kri  ati nanj, da je pijanec, da je norec, da bo klicala ljudi,   e pri priči ne izginе.

S te  kim srcem se je Jape odpravil.

Ljubezen pa ni hotela umreti. A malo upanja je bilo v srcu, da bo kaj iz nje. Tako je,   e hoče človek dobro, ljudje so pa hudobni, si je mislil Jape.

Kadar pa je držal kupico v rokah in jo praznil eno za drugo — svoj nespametni sklep, da se bo odpovedal pijači, je   e davno zavrgel — takrat se mu je zazdelo, da glede njegove ženitve   e le ni vse izgubljeno. On ima rad njo, ona ima rada njega in to je glavno. Drugo se bo   e vse poravnalo.

  e tisto jesen so ga nekega jutra sredi novembra našli ležati na tleh v njegovi kleti. Klicali so ga in dramili, on pa je ostal hladen, trd in spokojen.

Pipa na sodu je bila odprta; zadnji ostanki dišečega vina so se svetlikali po prstenih tleh.

je učinkoval. Ko so javili smrt, je policija že bila obveščena o namenih družine Vandeput. Takoj po smrti so že bili vsi v zaporu, tudi zdravnik Casters.

Prvo zdravnikovo opravičilo med zaslišanjem je bilo: »Bil sem usmiljen. Napak sem postopal. Toda ravnal sem iz hvaležnosti do žensk, ki so bile moje prve klientke. Že nekaj mesecev sem utrujen od prevelikega dela.«

Slaba obramba za tako veliko moralno odgovornost. Mati Suzanne je jemala vso odgovornost nase in izjavila: »S pomočjo zdravnika ali brez njega, bi bila vseeno zastrepila Corinne.«

Zmeder.o usmiljenje in brezvestni egoizem sta bila torej vzrok zločina. Usmiljenje je zmagaio tudi nad pravico na sodnem procesu, ki je vse oprostil. Vsi obtoženci so se vrnili domov. Zdravnika Castersa so sprejeli naravnost zmagoslavno. Suzanne in njen mož sta postala junaka dneva.

Sodniki so se vdali vtisu javnega mnenja. Zmagalo je usmiljenje. Njihova razsodba je osamljeno dejstvo in ne more služiti za vzor. Talidomid ali ne, pravica mora ostati nad okoliščinami, ali je umor izvršen nad slepimi, pohabljenimi in bolnimi. Ali imajo pravico do življenja samo fizično zdravi?

Mladi zdravnik je iz usmiljenja svojih zvestih klientov predpisal strup. In porotniki, dasi so bili gotovi o tem dejstvu, pravijo, da zdravnik ni sodeloval pri umoru. Trdili so celo, da to ni bil umor. Razumemo mater, ki je postopala iz usmiljenja, prav tako ostali družinski člani. Težko pa je razumeti zdravnika, ki je predpisal strup in je vedel, čemu bo služil. Težko je razumeti sodnike, ki so ga oprostili. Ko se je zdravnik vrnil oproščen, so ga slovesno sprejeli. Število njegovih klientov bo narastlo. In po vsem kar se je zgodilo, ali bo še mogel odreči prošnje drugih mater, ki bodo v sličnih dramah? In kje je meja? Na ves dogodek moramo gledati s tesnobo. Okoli nas je napet mednarodni položaj. Skrbe nas zunanja in notranja vprašanja med narodi in državami. Skrbi nas grozeča vojna, ki bo postavila na kocko človeštvo in našo tekmo za dobrinami. V tej zaskrbljenosti pa ne vidimo znakov težke bolezni, ki se nas je že lotila. Morda nismo niti več sposobni, da bi se zavedali, da je primer nedolžne Corinne v absolutnem smislu veliko večji kot pa kriza na Kubi, kot kitajsko-indijski spor in berlinsko vprašanje. Ta vprašanja so težka in grozeča, a jih lahko rešijo ljudje, če bi imeli le malo več vesti, čuta odgovornosti, če bi razumeli, da je mir sveta odvisen od mirne vesti, od prizadevanja vsakogar izmed nas, ki bi si moral prizadevati, da bi vzkladil, četudi z žrtvami in odpovedmi, pravice in dolžnosti, svobodo in odgovornost, čustva in razum.

Utvara je, če bi iskali nevarnosti, ki so v nas samih, izven sebe. Po taki poti bi lahko nekega dne dospeli do obupa, da bi menili, da je dar življenja največja nesreča.

Belgijski zločin je nadaljevanje zločinov tistih, ki so v imenu čiste rase in eugenetike sterilizirali in uničevali umsko in telesno neozdravljive in neproduktivne, ker niso več koristili čistokrvni družbi, ker niso mogli prispevati k »novemu redu«. Ob tistih zločinih se je človeštvo zdrznilo, se uprlo in zločince postavilo na zatožno klop. V čem je razlika, da obsojamo pretekle zločine, pred novim zločinom

Skrb sedi ob reki

*Skrb sedi ob reki
in se ne zmeni za valove,
ki tečejo nekam v neznano;
privošči jim niti en pozdrav.
Voda prinese mrtvo ribo,
ki umrla je
brez velikega procesa.*

*Veter piha brez strahu,
da bi se razbil
na bližnji hiši ali steni.
Kakor dež, ki pada
z visocin brez straha,
da bi ga popila zemlja.*

*Nekdo je dvignil pest
pa se je premislil,
da bi z njo udaril.*

*Kup smeti je vrgel v smetišče,
da bi se znebil smradu,
ki diši po mrtvem truplu
in ki obuja mu spomine
na tisto lepo jutro,
ko ubil je ženo svojo,
da bi se sprostil.*

*Truplo sicer v smetišču,
v stene veter udarja,
z oblakov temnih voda v
kapljah pada
in pest se je ustavila na svoji poti.
Toda skrb sedi še stalno
na obali narasle reke.*

pa so naenkrat celo sodniki ganjeni in zapadejo istemu javnemu mnenju, ki je včeraj obsojalo slične zločine.

Proti oprostitvi se dviga protest ubitega otroka. Protest mater, ki v sličnih primerih drugače postopajo. Belgijski proces zasmehuje na tisoče junakov, ki se leta in leta in vse življenje žrtvujejo in strežejo neozdravljivo bolnim po umobolnicah, zavetiščih za onemogle, v nesebičnih ustanovah kot je na primer ustanova Cottolengo, zasmehuje nesebično in junaško delo zdravnika Schweitzerja med gobavci v srcu Afrike in toliko drugih.

Na sodnem procesu v Liège so zaslišali samo krivce, ne pa žrtve. Kdo in s kakšno pravico je menil, da bi otrok, če bi mogel govoriti, zahteval smrt? Ta otrok je bila oseba z vsemi pravicami, ki pripadajo človeku.

Človeštvo je v stiski. Obrambni zid, ki ščiti šibke, bolne, nedoletne, starčke in trpeče je načet, se ruši. Ranjena je najsvetejša pravica človeka, pravica do življenja.

Sah Maks

Po novembrskih volitvah

Zadnji oktobrski in prvi novembrski dnevi so bili v Trstu zelo živahni. V spopadu zahripavih glasov, ki je zadeval le tržaško občino, je bilo precej hrupa. Razen tega smo sproti praznili pošne nabiralnike, toliko je bilo papirnate propagande. Pri vsej tej igri pa je zanimivo eno dejstvo. Kar naenkrat so poznali vsi Slovence, nekateri so celo znali slovensko govoriti (na žalost le vsaka štiri leta ko so volitve).

Trezni volivci so dejali: Narod le sam pozna svoje potrebe, sam mora postaviti svoje zahteve, kjer le more. Zato so demokratični Slovenci, ki ne sprejemamo ukazov ne z leve, ne z desne, ne od zunaj, ne od znotraj, postavili svojo Skupno slovensko listo, ki je svojo prvo zmago dosegla že pred volitvami, ko ji je uspelo, da so ji priznali na znaku uradni napis tudi v slovenščini.

Po letošnjem razpustu Neodvisne socialistične zveze, ki je bila v veliki večini le slovenska stranka, je bila umestna široka koalicija. Tako je nastala Skupna slovenska lista, ki jo tvorijo Slovenska katoliška skupnost, Slovenska demokratska zveza, Slovenska krščansko socialna zveza in Skupina neodvisnih Slovencev. Lista je široko odprta vsem zavednim Slovencem, ki odklanjajo levi in desni totalitarizem.

Volilni izidi so dali Skupni Slovensi listi veliko priznanje. Dosegla je nad dva tisoč glasov več kot pri zadnjih volitvah, kar je nedvomno velik uspeh. Preobširno bi bilo, če bi navajali splošen pregled, ki je itak poznan vsem, ki se za izid volitev zanimajo.

Prinašamo le nekaj doseženih uspehov iz predmestja in neposredne okolice, kjer je Skupna slovenska lista doseglo naslednje število glasov:

Barkovlje 254, Sv. Ivan 522, Lonjer 84, Rojan in Škorklja 421, Rocol 155, Škedenj 239, Sv. Križ

160, Opčine 342, Kontovel 64, Prosek 106, Bazovica 138, Trebče 59, Padriče in Gropada 85.

Te številke dokazujejo, da se Slovenci polagoma le otresajo strahu in si vsaj v volilni celici upajo svobodno misliti in odločati.

Skupna slovenska lista je v primerjavi z zadnjimi volitvami napredovala za dva tisoč glasov. Od kod so prišli ti glasovi? Nekaj je naravnega prirastka, nekaj jih je prišlo od razpuščene Neodvisne socialistične zveze, nekaj od independentistov, kak posamezni slovenski glas pa je bil razočaran nad komunisti in je prešel k demokratom. Našel je svojo naravno pot.

Zadnje volitve so pokazale upad na obeh ekstremih. Upadla je levica in desnica. Volilci se torej tradicionalno obračajo k demokratični sredini. Krščanska demokracija je zgubila glasove v korist liberalcev, ki trmasto vztrajajo na svojih gospodarskih pridobitvah in se boje vseh političnih, gospodarskih in socialnih reform, ki so v pripravi in so nujno potrebne.

Velik je porast Italijanske socialistične stranke, ki je zbrala kar dvanajst tisoč glasov. Poleg svojih tradicionalnih glasov je pridobila socialistična stranka še glasove razočaranih komunistov, nekaj independentistov in pa Slovencev, ki so prej glasovali za NSZ. Kar dva Slovenci sta prešla v volilni boj v prid Italijanski socialistični stranki.

V demokratičnem življenju ima vsakdo pravico, da se opredeli po svoji volji in k tisti stranki, katere program mu največ obeta. Pri Italijanski socialistični stranki smo naenkrat videli tudi živahno slovensko volilno propagando, a le v okolici. Po mestu jo je bilo bore malo, tu je moralo biti vse italijansko. Pa to bi še razumeli. Saj je šlo predvsem za okolico. Oba slovenska kandidata na Italijanski socialistični listi sta bila tudi izvoljena in prejela vsak skoraj po 700 prednostnih glasov. Ti so bili brez dvoma slovenski. Tako sta bila na Italijanski socialistični listi izvoljena dva Slovenci in dva Italijana. Tako je pokazalo štetje. Toda to ni obveljalo. Izvoljeni ing. Pečenko je odstopil z izgovorom, da je že v pokrajinskem svetu. Zato je odstopil in njegovo mesto je sprejel Italian, ki doslej ni prav nikier pokazal, da bi mu bili Slovenci prikljubljeni. Dosledno bi pričakovali, da bo ing. Pečenko obdržal svoj občinski mandat in odstopil raje pokrajinskega, kjer bi prišel v poštev Slovenec, ki je za njim na vrsti. Toda računi in pogodbe so drugačni. Slovenci pa so iz tega potegnili eno ugotovitev: zopet so bili prevarani. Delali so propagando zase, za Slovence; nato pa prepustili mandat italijanskemu socialistu, kateremu so malo mar slovenske koristi.

Skupni slovenski listi, ki se je lepo uveljavila že zavedni Slovenci polno uspehov, da bi s svojim pozitivnim delom častno predstavljala in branila slovenske koristi v tržaškem občinskem svetu.

Spectator

Postržek: »Kje pa je Libija?«

IZ RAZGOVORA s prof. V. Beličičem

Ko pričakujemo živahno jesensko kulturno delavnost, nas zanima ustvarjalnost naših kulturnih delavcev. Obiskali smo pisatelja Vinka Beličiča.

Glede na to, da ste objavili doslej štiri knjige v prozi in dve knjigi pesmi, se čutite bolj čistega lirika ali liričnega pripovednika?

Težko bi sam o sebi podal točno oznako. Mogoče bo še najbolj držalo, da sem liričen pripovednik. V svoji oceni »Nove pesmi« je Marjan Marolt našel v knjigi neopresionizem. Po mojem pa je prezrl miselni element, ki se skriva za mojimi podobami narave. Mogoče bi kdo v mojih zadnjih črticah našel tudi precej simbolizma. Toda slog, tematika in misel so čisto moji.

Kateri slovenski in tuji pisatelji so najbolj vplivali na vas?

Od slovenskih pisateljev gotovo Cankar, kar pa zadeva tuje, je težko reči. Bral sem veliko, a zavestno ne morem navesti nobenega tujega avtorja, ki bi bil vplival name. Teksta, ki sem ju večkrat bral in sta mi bila zelo draga, sta »San Michele« Axela Muntheja in »Goesta Berling« Selme Lagerloef. Privlačeval me je njun intimni stik z naravo in njuna rahla nostalgija po minulosti.

Ali zdaj kaj pišete?

Letošnje leto sem posvetil študiju, da noštrificiram svojo ljubljansko slavistično diplomo. To mi je tudi uspelo. Sredi novembra sem na Katoliški univerzi v Milanu promoviral z disertacijo o pesniku in dramatiku Antonu Medvedu.

Zdaj, ko je ta stvar za vami, se boste gotovo spet vrnili k leposlovju. Imate mogoče že kak načrt?

Rad bi v obliki novele ali krajšega romana popisal življenje in težave nekega slovenskega begun-

ca v Trstu. To naj bi bil dokument naše dobe. Rad bi strnil dogajanja na en dan, z vsemi različnimi retrospekcijami in refleksijami.

Mislite, da boste napisali to delo?

To je težko reči, a rad bi ga napisal.

Mislite še na kako drugo delo?

Skrb za družino mi brani, da bi delal kak večje literarne načrte.

Mislite tudi vi, da obstajata danes v bistvu dve slovenski književnosti?

Da. In sicer je ena tista, ki nastaja v Sloveniji, oziroma se v Sloveniji lahko svobodno širi. Druga je tista, ki nastaja zunaj in se v Sloveniji ne more svobodno širiti. Jaz se prištevam k tej drugi.

Obstajajo po vašem pogoj za kvaliteto te zunanje slovenske književnosti?

Odgovoril bi tako: če napišeš zunaj knjigo, je to čisti akt idealizma. Vse literarno delo zunaj temelji na idealizmu, ker ni mogoče računati na nikake gmotne koristi. Verujem, da iz tega idealizma lahko vzklje in mora vzkliti tudi kvaliteta.

Zdaj pa še izjemno vprašanje: kaj sodite o sporu, ki se je razplamtel okoli novega Slovenskega pravopisa?

Novi SP se je brez potrebe zagnal v tisti »l«, skušajoč ga nadomestiti z »v« (bralec — bravec). V tem popolnoma soglašam z izjavo osmorice kulturnih delavcev v Ljubljani in z odločitvijo predsednika SAZU Josipa Vidmarja, da »l« ostane, kjer je bil. Nadalje ne sprejemam pisave, kot je v primeru »Svetlo zelen«: to je zame ena barva, torej en pojem — in ena beseda: svetlozelen. In končno novemu SP zamerim, da je v besedišče sprejel nekatere izarze, ki jih nihče tistih, katerim je ta knjiga namenjena, ne piše in tudi ne govori — vsaj na dostojnih krajih in v dostojni družbi ne!

Albansko jezero

Valovi
v vetru
brnijo
pozdrav
domačih voda.

Ciklame
in bori
me pozdravljajo
sredi tihe
noči.

Zvezde hitijo
z menoj
v kraje neznane.

MARKUZA ALEKSEJ:

Cigan

Srečal sem ga.
Bil je še otrok,
ožganih lic,
bistrega pogleda,
črnih las.

Govoril mi je
o svobodi.

V luninih nočeh
otožna pesem
se razlega
okrog njihovih
šotorov.

Kakor Izraelci
na rekah Babilona.

Nemir
je iskanje
novih poti.

Brezbarvna misel

Pogledi
pod dežnikom.
Dež.
Tok je ustavljen.

Majhni smo
sredi temne noči.

Izginile so sence
hiš, dreves
in ljudi.

Brezbarvnost
nas uničuje.

Nekoč, pravim,
se bo zemlja
zasvetila kot sonce
in takrat bo vse gorelo.

Natečaja, ki ga je razpisalo za dodelitev štipendij dijakom srednjih šol ministrstvo za javno šolstvo, se je na Tržaškem udeležilo 260 dijakov iz vseh slovenskih srednjih šol.

Po oceni pismenih nalog in ekonomskih razmer posameznih kandidatov je posebna komisija odobrila štipendije skupno 31 dijakom.

NATEČAJ STEV. 1 (NIZJA GIMNAZIJA)

Tri leta po 60 tisoč lir letno:

Prvi razred: Alenka Mihalič, Nadja Filipič, Marija Stefančič.

Dve leti po 60 tisoč lir letno:

Drugi razred: Sergij Germani, Marina Grženčič, Breda Pahor.

Eno leto po 60 tisoč lir:

Tretji razred: Milan Pahor, Rada Košuta, Sandro Vidrih.

NATEČAJ STEV. 2 (STROKOVNE SOLE)

Tri leta po 60 tisoč lir letno:

Prvi razred: Rudolf Martini — strokovna šola v Dolini, Zdenka Trampuš — strok. šola pri Sv. Ivanu, Marijan Nabergoj — strok. šola v Rojanu, Franka Jablanšček — strok. šola v Nabrežini.

Dve leti po 60 tisoč lir letno:

Drugi razred: Marija Racman — strok. šola v Rojanu, Nadja Petaros — strok. šola v Dolini, Milan Lovriha — strok. šola v Dolini, Marijan Zagar — strok. šola pri Sv. Ivanu.

Eno leto po 60 tisoč lir:

Tretji razred: Pavel Skabar — strok. šola na Opčinah, Magdalena Ferluga — strok. šola na Opčinah, Marta Čok — strok. šola pri Sv. Ivanu in Marija Benedetti — strok. šola pri Sv. Ivanu.

NATEČAJ STEV. 3

(4. in 5. razred gimnazije, 1. in 2. razred znanstvenega liceja, 1. in 2. razred učiteljskega ter 1. in 2. razred trgovskega zavoda)

Dve leti po 110 tisoč lir letno:

Četrty razred: Adrijan Zavaddal, Emil Bole, Xenia Nibrandt.

Eno leto po 110 tisoč lir:

Stojan Žerjal — 2. razr. znanstvenega liceja, Ana Trento — 5. razr. gimnazije in Sergij Premru — 2. razr. znanstvenega liceja.

NATEČAJ STEV. 4

(klasični licej, znanstveni licej, učiteljski in trgovski zavod)

Tri leta po 150 tisoč lir letno:

Ljudmila Judko — 3. razr. trgovske akademije, Nataša Danieli — 3. razr. znanstvenega liceja.

Dve leti po 150 tisoč lir letno:

Andrej Beličič — 2. razr. klasičnega liceja in Zora Čepar — 4. razr. trgovskega zavoda.

Štipendije bodo razdeljevali v dveh obrokih. Prvi obrok bodo dodelili v prihodnjih dneh, drugega spomladi. Dijaki, ki bodo prejeli štipendije, bodo seveda morali ohraniti pri učnih uspehih dobro oceno, sicer bodo zgubili podporo.

O novih programih otroških vrtcev

Novi programi otroških vrtcev so bili izdani z dekretom Predsednika Republike 11. junija 1958 št. 584 in objavljeni v Uradnem listu št. 143. Ne prinašajo sicer kakih izrednih novosti ali učnih metod, temveč nudijo nek splošen pregled smeri, ki naj vzgojiteljico orientirajo, da bo njeno delo čim bolj smotrno urejeno. Podjetnosti vzgojiteljice puščajo popolno svobodo, da se po lastni uvidevnosti poslužuje sredstev in poti, ki se ji zde najbolj primerne. Ta svoboda je sicer izraz zaupanja do vzgojiteljice, ne pomeni pa, da bi smela nove programe puščati v nemar ali jih celo ignorirati.

Uradno besedilo obsega v prvem delu daljša navodila, ki so nekako pojasnilo k posameznim točkam, ki jih v strnjeni obliki prinaša drugi del programa ali didaktične orientacije. Predvsem poudarja, da bo prva in nenadomestljiva vzgojiteljica ostala vedno le mati, tudi tedaj, ko bi se ne zavedala svoje dolžnosti in veličine svojega poslanstva. Noben vrtec ne more in ne bo nikoli mogel nadomestiti domače vzgoje.

Vrtec sprejema otroke v dobi od 3 do 6 let. Vzgojiteljica mora poznati glavne značilnosti te otroške dobe, ki je tako odločilna za ves poznejši otrokov razvoj. To je doba prvih 70 mesecev od splošno priznanih 70 let človeškega življenja. Ena sama ura tega drobca predšolske dobe pomeni za celotni življenjski cikel kot en dan. A v tem enournem drobcu steče pod mostom celoten evolucijski tok, tako pravi znani ameriški psiholog Gesell.

Značilnosti otroka predšolske dobe pa so: njegovi afekti, impulsivnost in prevladovanje čustev nad razumom, močno zanimanje za odkritja svoje okolice, živahna fantazija ter izrazita težnja po gibanju in igri. Na teh osnovah naj vzgojiteljica polaga temelje otrokove družabnosti, njegove umske in srčne kulture.

V navodilih je poudarjeno, da je naloga vrtca usmerjati otroka k bolj določenemu mišljenju, čustvovanju in udejstvovanju; urejevati kar je v njem še instinktivnega, nesmotrnega. K raznim dejavnostim ga ne silimo, raje ga vabimo in vzpodbujamo. Izrabiti moramo trenutno razpoloženje in, če mogoče, tako razpoloženje ustvariti.

Novi programi vidijo v vrtcu pravo šolo, dasi ni šola v ožjem in tradicionalnem pomenu besede. V njej morata vladati red in disciplina, brez katerih je nemogoča vsaka še tako majhna človeška skupnost. Celo prekipenjajoči otrokov gon po skakanju mora imeti tu, zaradi mirnega sožitja z drugimi otroki, svoje omejitve.

Predšolska izobrazba ima v novih programih na prvem mestu versko vzgojo. Obsega naj znane molitve, razlago cerkvenih praznikov; vzgojiteljici pa priporočajo, da z vso rahločutnostjo goji pravi odnos do tako odličnega vzgojnega sredstva.

V drugi točki govore Programi o vzgoji družabne in moralne zavesti. Samotarski otroci imajo v vrtcu svoje naravno okolje, kjer se v večjem številu otrok spontano vraščajo v družabno skupnost. Dober pripomoček so tudi razne pravljice in

pripovedke. Ni se treba bati, da bi iz njih otrok sam ne znal izluščiti zdravega jedra. Naši moralni vložki samo kvarijo poezijo otrokovega doživljanja pravljice, kakor mrzla slana nežno cvetje.

Na tretjem mestu obravnavajo Programi telesno vzgojo. Tu pridejo v poštev razne ustvarjalne igre, tekme, posnemovalne in druge vaje, hoja in tek, ritmika itd. Tovrstna dejavnost je kajpada otroku silno všeč, ker najbolj ustreza njegovi biološki potrebi po gibanju. Poleg tega se pri igri ostrijo otrokova čutila, razvija sposobnost dojemanja, opazovanja, presoje, ustvarjalnosti itd. Vzgojiteljica pa ima priliko za spoznavanje otrokovega značaja. Paziti je treba, da se igra ne izrodi v divjaštvo in hrup.

Stvarni pouk (4. točka) zajema snov iz neposrednega okolja družbe in narave. Snov, nje izdelki in uporaba, rastlinski in živalski svet, od vseh naj dobi otrok samo glavne pojme, v kolikor so dostopni njegovemu razumu. Otrok se tako mimogrede igraje usmerja k bolj zavestnemu opazovanju, odnosno mišljenju.

Jezikovne vaje (5. točka) zavzemajo pomemben del življenja v vrtcu. Pri učenju deklamacij naj vzgojiteljica goji lepo, kolikor mogoče naravno in jasno izgovarjavo. To je tudi neke vrste umetnost, za katero je potrebno nekoliko posluha; otroci se pa kaj radi nagibajo k tistemu čudnemu zavijanju verzov, ali pa mencajo. Odpraviti je treba v vrtcu prazno govorčenje, preveliko gostobesednost in nesmiselno žlobudranje. Pomagajmo otroku do pravilnega, stvarnega izražanja misli v stavkih.

Otrokovo risanje naj bo res spontano, pravi 6. točka Programov. Dajmo temu predmetu vso prednost, ki jo zasluži, saj ga otrok sam uvršča med svoja najljubša opravila. Otrokovih risbic ne smemo popravljati, le opozorimo ga, da bo svoj ideogram vedno bolj izpopolnjeval. Vsaki risbici pripišimo datum in pomen vsebine.

7. točka Programov govori o petju oziroma o glasbeni vzgoji. Petje ustvarja v vrtcu prijetno razpoloženje, a se ne sme preleviti v kričanje. Pesmi ne smejo presegati tonskega obsega, ki ga je otrok zmožen. Če mogoče, naj petje spremlja kak inštrument.

8. točka zaključuje otroško udejstvovanje s širokim poljem vsakovrstnih opravil, od pospravljanja in pometanje, pranja, pomivanja in brisanja posode, kurjereje in zajčjereje, kjer je vse to že upeljano. Pri nas se to udejstvovanje omeji na pripravljanje in pospravljanje mizic za kosilo, upodabljanje z glino in plastilinom, gradbeni material ter drugimi ročnimi deli.

Cilj, ki nam ga zastavlja vrtec je torej sledeči:

1. vzgajati prve pojave otrokovega razuma in značaja;
2. krepiti, vzpodbujati in dati potrebnega razmaha otrokovi individualni osebnosti;
3. položiti temelje za otrokovo poznejšo izobrazbo;
4. skrbeti za zdrave higienske pogoje;
5. ustvariti vedro in prijetno razpoloženje za otrokovo duhovno rast;
6. seznaniti otroka s pojmi, ki so dostopni njegovemu razumu;
7. vzgajati ga k družabnosti in smislu za skupnost ter k zavestni discipliniranosti;
8. odpravljati ljudske predsodke in vraže.

Literarne vaje

Zdi se, da ni slovenske družine na Tržaškem, ki ima študenta, da bi ne poznala Literarnih vaj, tega dijaškega lista, ki izhaja vsa leta po vojni. Letos so dobili dijaki prvo številko pred nekaj dnevi.

To so res bolj literarne vaje kot kaj drugega. Literarne vaje vsako leto za nove študente. Eni končujejo šolo, drugi prihajajo vanjo. Eni so se že izpopolnili v pisanju, drugi so spet začetniki. Je nekoliko nehvaležno delo urejevati tak list, ki leto za letom začenja znova svojo pot navzgor. Vendar pa opravlja brez dvoma veliko poslanstvo med našo dijaško mladino. List tudi družijo naše dijake, ki so sicer raztreseni in razdeljeni — v Literarnih vajah se srečujejo vsi.

Seveda je kak letnik boljši kot drugi, ker je pač eno leto več boljših piscev. Včasih je letnik zanimiv in živahen, včasih manj zanimiv. Uredništvo (urejujeta ga dr. Josip Tavčar in dr. Martin Jevnikar) ostaja predvsem pri naslovu »literarne« vaje. Morda bi bil list zanimivejši, če ne bi tako zelo pazili na to, da je le literaren, ampak, da bi prinašal vse mogoče študentske probleme, šolska vprašanja, vprašanja sodobne mladine in podobno. Zdaj se zdi skoraj odmaknjen od stvarnosti. Če bo kdo kdaj kasneje listal te letnike, bo dobil zelo blede podobo tržaške dijaške mladine teh dni ali pa podobo naših šol in vsega s čimer se naša mladina ukvarja in kaj jo pretresa. Seveda bi v tem primeru morale uredništvo bolj sodelovati in list bolj usmerjati in ga ne bi smelo prepuščati toliko naključju »kar pač pošljejo«. Vendar se zdi, da bi bilo vredno list narediti malo bolj aktualen. Postal bi pomembnejši in bi gotovo povečal s tem tudi naklado. Seveda bi bilo treba posvetiti tej skrbi precej časa.

Vendar so Literarne vaje pozitivna postavka v našem slovenskem življenju. Morali bi ga razširiti na vseh šolah. Ko začenja novi letnik, mu želimo mnogo uspehov.

M.

S Postržkom po naših odrih...

Ceprav so počitnice in počitniško razpoloženje že davno za nami, so šele v preteklem mesecu odprli še nekatere galerije; tako da je sedaj umetniška dejavnost v popolnem teku. Omenimo najprej:

OBCINSKO GALERIJO — Piazza Unità št. 4, kjer je ob koncu preteklega meseca razstavljal slikar *Livio Rosignano*. Tokrat je bil Rosignano zastopan s kakimi desetimi pokrajinami. Med vsemi razstavljenimi deli pa sta najbolj privlačevali gledavčevo pozornost dve veliki sliki: »Stara kavarna« in »Televizija«.

Nato je razstavljal *Romeo Daneo*, ki je pri domačem občinstvu močno priljubljen. Iz svojega, tako obširnega opusa je tokrat razstavil kakih 25 olj, ki predstavljajo sončna polja, oljke, vinograde in cvetje. V vseh razstavljenih delih je najpogostejša rumena barva, tako da lahko imenujemo to razstavo »hvalnica rumenega sonca«.

Od 18. do 28. nov. pa bosta razstavljala kipar *Mario Sarteri* in slikar *Cesare Macchiutti*.

GALERIJA ROSSONI

Po nepredolgem presledku ponovno razstavlja v našem mestu *Guido Persi*, ki je domačemu občinstvu že zelo znan. Prikazuje nam zbirko približno tridesetih reliefov na bakrenih ploščah. Najlepše in najbolj posrečene so gotovo uprizoritve morskega dna.

GALERIJA »LA LONZA« — Via Imbriani 14

Z otvoritvijo nove sezone se je preselila galerija »La Lonza« iz Giottove ulice v ulico Imbriani št. 14. Kot prvi pa razstavlja v novih prostorih ankonški slikar *Mario Lupo*, ki se je uveljavil že na številnih razstavah po vsej Italiji. V tridesetih slikah, ki so razstavljene v galeriji »La Lonza« prikazuje po večini slike iz narave, ki jih podaja z velikimi barvnimi ploskvami.

LA CAVANA — Via del Coroneo 1/A

V galeriji »La Cavana« pa razstavlja japonski slikar *Waichi Tsutaha*, ki je žel že veliko priznanja doma, v Evropi in v Ameriki. V našem mestu se je predstavil s številnimi barvnimi sličicami in večjimi platni.

Prijatelji Brazilije in člani brazilskega konzulata pa so organizirali razstavo dvanajstih umetnikov, ki razstavljajo v dvorani

PALACE V KOSTANCI,

ki so jo prvič odprli tudi za širše občinstvo. Med glavnimi umetniki, ki razstavljajo na tej razstavi so: *Aldemir Martins*, *Fayga Ostrower*, *Lygia Clark* in drugi.

V SLOVENSKEM KLUBU — Via Geppa 9/1

Ob otvoritvi krožka samega je razstavljal priznani tržaški slikar *Robert Hlavaty*, sedaj pa razstavlja slikar in scenograf Slovenskega gledališča v Trstu — *Jože Cesar*.

Marinka Pertot

RAZRAST

Kdor hodi po teh krajih, hodi sam.

Nima ne psa, ne konja, ne kitare.

*Pod večer razpne šotor hudih sanj
in v jutrih ga prebuja dotik slane.*

V pustinji sami mu nič ne grozi.

Celo zveri ostajajo v daljavi.

Ko pa v šotoru hudih sanj leži,

ga vsako noč obstopijo pošasti:

možički, ki se vrtijo kot pisane vrtavke,

nekdo, ki zmeraj prihaja in ga nikdar ni,

*možje s progasto poltjo tигра ali s kožo črne kače,
da včasih v spanju glasno zakriči.*

Gregor Strniša, *Inferno*, I., 2.

To povest bi bil moral napisati že zdavnaj — takrat ko je svarilno korakala mimo mene in rožljala s koščenimi pestmi. Dandanes se mi je že zelo odtujila: zemeljski prah nas je že davno pokril in nas zaril v globine. Bili pa so dnevi, beli, sinji, jasni, ko je udarilo in je prišla. Takrat bi bil moral izreči besedo. Toda — tedaj sem molčal. Spominjam se, da sem sicer lovil sapo, da sem se napenjal, da bi karkoli spoznal, toda nastopila je tema, neprodorna tema! Nekje je še ležalo zarjavelo pero; samo stopiti bi moral do omare: nagniti pod bi bolešno zaškripal, sova na strehi bi presunljivo zaskovikala. Da, zbrati bi bil moral pogum: tedaj bi mi božansko zarjavelo pero poletelo v roke samo od sebe in pisal bi in pisal, da bi celo tema zagorela.

Neprodorna tema! Spominjam se, stal sem kot ohromel, nekje v temi pa se je približeval grozljivi neznanec in mi z velikim kladivom zabijal žebelj v glavo. Niti krikniti nisem utegnil, samo prepogibal sem se sredi teme kot posušena veja v vetru: še trenutek ali dva in sredi neba se bo posvetil ognjenordeč blisk, mrtvaška trobenta bo zadonela, veja bo zapokala in se preklala, prišel bo konec sveta. Stopil sem k oknu, pred mano se je razgrnil zastor, pod mano je zaživelo velemesto. Bil je čuden čas: vse se je odvijalo v posebnem ritmu in pod posebnimi zakoni. Ljudje so se premikali po temačnih poteh kot visoke lesenoglave lutke, vladala so neka blodna pravila; divji petelin na cerkvenem zvoniku je pretresljivo zapel. Velika pest je koščeno zarožljala, povest je zakorakala mimo mene.

Pred mano so stali vsi dunajski potepuhi, taki kot v resnici so: zakrpane hlače, zamazana srajca, blatni čevlji, majhen zelen nahrbtnik, čutarica in duh po žganju. Stali so in dvigali roke, kot da bi me hoteli obsoditi. Tu je bila največja ženska sveta, ki jo prikazujejo po razstavah v Pratru, tu so bili praterski grbavci in možički, tu je vsa dolga veriga nesrečnih ljudi. Po drugem pločniku pa je kobacala gospoda: debeli podpasani trebui, siti vodeni pogledi, namaziljena koža, mastne odišavljene besede, trgovska visokost in ošabnost. Toda zadelo se mi je, da so izginile razlike med stanovi. Oboji so namreč začeli divje vpiti in se trkati na prsi. Nisem jih kaj prida razumel. Šele čez čas sem se spomnil, da jih je povezala in razburila nevarnost. Pravili so, da je nekje sredi velemesta priraslo na dan orjaško drevo. Že so ga hoteli posekati ali izžgati, vendar se drevo ni dalo ugonobiti. Zato so pravili, da to

drevo ne more biti navadno drevo, da to drevo ne izhaja iz tega sveta. Podoba je bila, da je to drevo zagotovo neko posebno znamenje, neka lestev, ki raste iz pekla do nebes.

Nekega večera, bilo je v poletju, sem sedel na vznožju strme gore. Pod mano so utripale luči, zadnje sveče slovenskih vasi v neki samotni dolini. Za mano se je vzpenjala gora. Iz teme se je dvigala kot staro divje božanstvo. V globoki travi so prepevali črički, v bližnjem hudourniku je bobnela voda. Nenadoma sem se obrnil. Zvezde na nebu so blazno zažarele, gora jih je udarila v svoji izredni višini. Čutil sem: gora je vodila v nebo. Samo stopiti bi moral v breg, v treh urah bi bil na vrhu. Tedaj bi pod menoj zatrepetala domovina, v veliki daljavi bi zažarele luči domačega mesta. Stal bi na vrhu gore, v oblakih, v nebu. Oči ne bi videle nevarnosti in meje. Počasi bi se preganil v pravo, v domačo kotlino in petelin na mostovžu samotne kmetije bi trikrat zapel.

Noge so me vrgle pred rotovž, na katerega dvorišču se je zaraslo nenavadno drevo. Že od daleč sem ga zagledal: nebo je bilo krvavo, kar prebodeno s krempljastimi ognjenimi vejami. Pri sv. Štefanu in po vseh cerkvah so udarili zvonovi, zemlja se je nalahno potresala, zagotovo se je bližal konec sveta. Videl sem, kako se je rotovž podiral. Drevo se je divje poganjalo čez stavbe velemesta, kipelo je iz zemlje kot živa masa in prasketalo in brnelo v nenaravni rasti. Prihajali so svečeni in bradati učenjaki, ustavljali so se pred drevesom, ne da bi vedeli, kaj je storiti. Nekateri so menili, da je to drevo rak zemlje, ki more spremeniti najsijajnejše polje v gnil strupen plevel. Nekateri so drevo obsipavali s točo kletvic in steklaste slin, drugi pa so ga zopet po božje častili. Resnično je izgledalo, da drevesa ne bodo mogli uničiti. Zvijalo se je in se plazilo v nebo kot orjaška zlobna kača, pleskalo je nad velemestom kot bič prekletstva, zemlja pa se je potresala, da je pokal tlak in so se podirale hiše in cerkve. Bobnelo je, nekje v največjih globinah so delovali mrtvaški mehanizmi. Sredi zemlje so morale utripati debele korenine, poganjale so se skozi ves svet. Ljudje so padali v cestni prah in si trgali oblačila, duhovniki so izgovarjali molitve; ponekod so peli ali udarjali v smeh. Generaliteta se je že dolge ure zaman borila z drevesom. Preizkusili so že vse bojevalne načine, od mečev in sekir do stotisočkilskih tankov; drevo je ostalo. Na kraj nesreče so prihajali največji cesarji sveta, nič se ni dalo storiti. Nenadoma je zašumelo tudi v Donavi. Voda je bruhnila iz tisočletne struge, iz

Lojze Spacal

Po daljšem presledku bo spet razstavljal v Trstu akademski slikar Lojze Spacal. To bo edinstveni kulturni dogodek, ker bo razstavljal istočasno v dveh galerijah:

v **Občinski galeriji** na trgu Unità bo razstavil svojo grafiko,

v galeriji **La Cavana** na trgu Cavana 2 pa bo razstavljal poslikane lesene plošče.

Razstavi bosta odprti od 3. decembra do 16. decembra.

Kaj nam bo umetnik pokazal?

GRAFIKE

Zoran Kržišnik, ki je napisal v katalog nekaj značilnosti o najnovejši smeri tega slovenskega umetnika pravi med drugim: Pri umetniku, ki mu je afiniteta do lesa prav tako vrojena, kot mu je vrojena tvorna ljubezen do domače kraške krajine, je težko reči, kaj je pravzaprav vzpodbudilo nove faze njegovega slikarstva. Vsekakor se je z zapeljivimi možnostmi lesa kot notranjega gradnika likovne kompozicije že nekaj časa ukvarjal v grafiki. Notranje možnosti lesa so snov, ki je, čeprav še daleč ni izčrpana, prav gotovo izgubila za mojstre čar novosti in nepričakovanih odkritij. Pač pa je ta čar neokrnjen, če se postavimo na drugo izhodišče, če gledamo v Spacalovih lesenih »collagih« svojstveno in domiselno obdelavo kraške krajine.

POSLIKANE PLOŠČE

Ne bi hoteli pripisati Spacalu tradicionalno »krajinarstvo«. Toda les (in tudi plastična masa), ki ga uporablja v svojih zadnjih delih, po strukturi tako očito spominja na nekdanje Spacalovo videnje kraške krajine, v njegovi trhlosti, razpokah, žejni ranljivosti, pripravljenosti vpijati svetlobo in barvo, v robatih, oglatih oblikah, raskavi površini, skopih sencah je toliko tradicionalno »kraškega«.

J. P.

Spacal:
MESTO
V
ZRCALU

barvan
les
1959

Z VESOLJNEGA CERKVENEGA ZBORA

Prvi del zasedanja II. Vatikanskega cerkvenega zbora bodo zaključili 8. decembra. Drugi del zasedanja pa bo začel 8. septembra 1963. Med tem časom se bodo člani zbora vrnili na svoje domove in doma še preučili razne zadeve, o katerih bodo morali ponovno razpravljati na drugem zasedanju. Enako bodo tudi koncilске komisije preučile razne predloge in nasvete, ki so jih koncilski člani (koncilski očetje) predložili pri dosedanjih številnih, dolgih in pogumnih debatah.

Škofje so na koncilu najprej razpravljali o liturgiji ali bogoslužju. Že takoj ob začetku so se pokazala različna mnenja. Nekateri so zagovarjali stališče, naj ne pride v bogoslužju do velikih sprememb. Večina je pa bila mnenja, da je treba bogoslužje čim bolj približati miselnosti, načinu življenja, jeziku in izražanju različnih narodov. Koncil je uvidel, da je o tem potrebna še temeljita priprava, in določil, naj tozadevna komisija sestavi novo shemo o liturgiji, ki bi čimbolj upoštevala vse te zahteve in potrebe.

Po liturgiji so se škofje lotili razprave verjetno najtežjega problema, to je teološkega. Kakšno stališče zavzeti do nekaterih novejših naukov v zvezi z razodetjem, svetim pismom, izročilom? Kakšno stališče naj zavzamejo pri tej debati do protestantske teologije? Ali naj se s prenatraglo odločitvijo prerežejo vse vezi do ločenih bratov? Ali so teološke šole tiste, ki odločajo, kaj naj škofje smatrajo za pravilno? Ali niso prav šole tiste, ki morajo prav od škofov prejeti smernice za raziskovanje verskih resnic? Vnela se je živa in včasih ostra debata, saj se rešnica razčiščuje samo po iskreni in jasni izmenjavi misli. Vsekakor je bilo takoj jasno, da bo treba še študirati in še debatirati, predno bo mogel koncil o raznih teoloških zadevah reči zadnjo besedo. Zato je sveti oče odločil, da posebna komisija vse to znova preuči in predela, ter pripravi novo teološko shemo za drugo zasedanje.

Razprava o obveščevalnih sredstvih (kino, radio, televizija, tisk) ni pokazala posebnih težav in je bila pripravljena shema po kratkih a temeljitih predlogih tudi sprejeta. O takih predmetih se do sedaj ni razpravljalo še na nobenem koncilu.

Zadnje preučevanje na tem koncilu je posvečeno ločenim Cerkvam vzhodnega obreda. Kaj narediti, da pride do zблиžanja. Najprej se je poudarila potreba, da obe strani priznata napake, ki so privedle do razkola in do posledic ločitve. A tega ni mogoče rešiti pri kratki debati, če ne upošteva zahteve, da se vsako delo za zedinjenje naslanja na ljubezen do tistih, ki so daleč.

Dr. L. Š.

kamenja in peska pa so zagomazele rdeče mesnate korenine. Nastopila je popolna zmešnjava. Nebo je krvavo zažarelo, kot da so ga pokrili z rdečo opeko. Ne, to ni bila revolucija, to je bil pokol, konec sveta. Bežali smo v vse smeri. Kadar sem se ozrl, sem zagledal krvavordečo krošnjo velikega drevesa. Ne, to ni drevo, to mora biti prastvor, polip, sem premišljeval. Pozneje so začela rasti rdeča drevesa tudi na vseh drugih koncih sveta. Gore so se podirale in lomile v velikem trušču, rdeča drevesa pa so se bolestno razraščala in prepredla svet.

Sedel sem na tihi, samotni, strmi gori. Pred mojimi duhovnimi očmi so plesale strehe prave domovine, toda bil sem kot ujet, kot okamenel. In namesto, da bi se nasmejal čudni usodi, sem zašklepetal z zobmi, kajti spomin me je zapeljal v vojno, v ogenj in smrt. Videl sem vse atomske bombe sveta, kako padajo, bobnijo, razbijajo svet. Nekoč smo hoteli ustvariti nekaj lepega, toda rodilo se je zlo, rodilo se je zlo. Lepe sanje so se razblinjele v nič, pod mano pa je gorelo in pokalo. Postajal sem mrtev bronast kip, ki so ga postavili na podnožje gore. Postajal sem pošast in bil sem pošast: iz ust mi je žvižgal plamen in pustošil pokrajino. Čutil sem, da se je celo zemlja premaknila. Zapokalo je v njenih tečajih in čutil sem usodni glas, ki mi je velel: Predaleč si šel, človek! Zganil sem se v grozi; bilo je prepozno. Mastna gorska zemlja je zapokala in se odprla, potegnilo me je v podzemsko močvirje. Potoval sem skozi premene; močvirje je razjedalo bron, pošast v meni je postajala še strašnejša, še odurnejša. Nenadoma so me pograbile klešče sveta, učenjaki so me gledali skozi najdebelejšo lečo. Vedel sem, da vse vedo in jim je vse dovoljeno. Tedaj se mi je zagnusila krivica. Tudi sam sem človek, sem si rekel. Hočem pravice, sem kričal. V meni je votlo zapelo, gora se je stresala in se razklala. Ogenj je bruhal iz kraterja. Nihče ni spoznal moje dobrote.

Tekli smo mnogo dni in noči. Popolnoma smo iznemogli. Deseti dan sem se znašel s tisočglavo množico v veliki puščavi. Prerivali smo se čez grmade strahu: vozovi so se podirali, kolesa so odpadala sama od sebe, človek je ubijal človeka. V veliki daljavi sta se srečali dve orjaški drevesi. Udarili sta se z debлом, se spoprijeli, da je presunljivo zapelo. Drevesi sta se ustavili v rasti, videlo se je, da nabirata energijo za medsebojen spopad. Drevesi sta se začeli neznansko debeliti. Debli sta se silovito razširili, da se je vzdigovala sapa in nam kadila v obraze puščavski prah. Drevesi sta zadrgetali, poskočili in trčili drugo ob drugo. Izgledalo je, da se je vzdignilo morje prahu. Prah nam je silil v usta, nam lezel v oči. Zavijal nas je v sivo zadušljivo odejo: čutili smo, kako se spuščamo pod površje zemlje, kako se vedno bolj pogrezamo v negotovost in nevarnost. Iz vseh delov sveta so se oglašale pretresljive molitve; nekdo se je blazno krohtal. Iz majhne države so prinesli poročilo, da so tamkaj poskusili zažgati drevesa z atomsko bombo. Tudi ta poskus, pri katerem je izgubilo življenje na tisoče ljudi, se je končal z neuspehom. Čutil sem, da se pogrezam v velike globine. Hotel sem zakričati, vendar sem imel usta polna zemlje in prahu. Preraščale so nas korenine in nam vžigale v kožo drobne boleče rane. Korenine so bile vsiljive; plazile so se v našo notranjost in nam prebadale pljuča in srce.

Tako sem potoval več let in mesecev v največje globine zemlje, drevesa pa so preraščala stari svet in se nam prisesala na telesa in kosti. Po zemlji sem se selil z velikimi krdeli ljudi. Vedno bolj so nas preraščale korenine; videl sem celo človeka, iz katerega je poganjalo veliko drevo. Čutil sem, kako se postopoma spreminjamo v prst in v rdeča polipska drevesa. Bilo je hudo, mi pa se tega nismo več zavedali.

Nihče ni spoznal moje dobrote. Vsi so se sicer čudili plamenu, ki je zasikal iz gore, naprej pa niso razmišljali. Gora pa se ni ozirala na to: bruhala je ogenj in lavo na pohotnost, krutost, podivjanost in neresničnost tega sveta. Neke noči pa je gora ponovno zagrmela: skozi krater se je dvignil razbeljeni bronasti kip pošasti, v katero sem se nekoč skril. Kip se je ustavil na vrhu gore in dvignil ognjeno roko. Pokazal je na mejo na glavi gore in obstal v svarilo vsem blodnim popotnikom, da ne bi nikoli več zašli. Kip na vrhu gore je zadobil peklenške poteze: ljudje so se ustrašili in niso stopili na prepovedane poti.

To povest bi moral napisati že zdavnaj, takrat ko sem bežal s krdeli ljudi čez opustošeno pokrajino. Žal ni bilo časa. Zato je sedanji zapis podzemeljski, mrtev, zaprt, kot sem zaprt tudi sam s tisočimi drugih ljudi. Tu se širijo podzemlja, polna rdečih debelih korenin in strupenih pajkov. Vse se odvija pod posebnimi zakoni, pod krutim poveljstvom, ki služi razrasti ogromnih dreves. Toda videti je, da se je tudi zemlja sama utrudila, že primanjkuje hrane za velika bitja. Mnogokje začenjajo korenine gniti, se sušiti in odmirati; tudi nekaj dreves se je že moralo posušiti. Vendar bomo verjetno še dolgo noči v temni, kruti dobi. Da, še smo ujetniki podzemlja, naša usta so napolnjena s prstjo, naše oči so zalite z lavo. Toda mi se že oglašamo iz podzemlja. Poslednja trobenta se še ni oglašila, čas našega povratka bo šele prišel.

ODMEV Z JESENSKEGA SLAVJA V STEVERJANU

V Steverjanu so imeli občni zbor prosvetni delavci tamkajšnjega katoliškega prosvetnega društva. Pregledali so delo v preteklosti in naredili načrte za bodoče. Izvolili so nov odbor z dosedanjim predsednikom M. Terpirom.

MIHAEL JERAS

Tržaška legenda

DRAMA V 6. SLIKAH

2.
nadaljevanje

SEBASTIJAN: Da je Kristus pričeval o ljubezni? Da je apostol Pavel napisal v pismu Korinčanom o veri, upanju in o ljubezni...

SERGIJ: Si jo potrdil v njeni ljubezni, ali si jo prepovedal?

SEBASTIJAN: Preveč me vprašal! Zaupala mi je.

SERGIJ: Vojak sem, pater. Ne poznam strahu pred rana mi in ne pred padcem. Povej mi, ali bom dovolj trden?

SEBASTIJAN: Ne vem. Poklekni in moli za to milost...

SERGIJ: (skuša poklekniti, a se iz ozadja v tistem trenutku pojavi Fabij. Sergij se spet zravna)

FABIJ: Salve! Končno vendar! Zavidali nas bojo v Poli, kjer razen medvedarjev ni boljšega zamaha!

SERGIJ (se obrne proti njemu in pristopi): Kaj blebetaš?

FABIJ: Prefekt Manacij prihaja iz Rima! Glas iz Akvileje! Poslušaj!

MNOŽICA: (prihaja)

SERGIJ: Čakaj! Koga se tiče ukaz?

FABIJ: Poslušaj!

KLICATELJ (bere): Državljanom rimskega cesarstva et cetera... Jaz, Dominus et Deus, cesar Dioklecijan Ilirski ter Augustus Maksimilijan ukazujeva: vsak državljan rimskega cesarstva je na poziv cesarjevega namestnika vsak čas dolžan žrtvovati pred cesarjevim kipom, da s tem izpriča svojo vero v rimske bogove in v edinstvo rimskega imperija.

SERGIJ: To ni nič novega.

FABIJ: Poslušaj dalje...

KLICATELJ: Ker so se pripadniki podtalnega verstva, imenovanega krščanstvo, v svojem vedenju do cesarja in imperija izkazali za največje sovražnike rimskega edinstva, se nalaga prefektom dolžnost, da te sovražnike zatrejo! Vsi zvesti državljani naj pomagajo, da se uničijo sovražniki imperija.

MNOŽICA: Kaj je to? Tako? Živijo Dominus et Deus! (in podobno. Množica se porazgubi)

FABIJ: No, kaj praviš? Vendar-le novice!

SERGIJ: Kdo je prefekt Manacij?

FABIJ: Iz Azije neke doma. Dolgo se je sončil v Nikomediji. V nekaj čneh bo tu. Kdo je mož, s katerim se razgovarjaš?

SERGIJ: Prijatelj. Resnično... novice!

FABIJ: Pozabil bom na Venero. Greš v taverno? Tam zvesti pijejo!

SERGIJ: Pridem kasneje!

FABIJ: Zvesti, kot sva ti in jaz! Pripravljajo se! Da zavrejo boga Mitro, kramarsko navlako in da se posvete važnejšemu opravku. Haha!

SERGIJ: Pridem, a kasneje!

FABIJ: Na bogove, da si le v Tergestu! Zdaj ne boš imel več prilike zvrniti se s polnimi vrči ob kamenita tla... Zvrnila bova skupaj... (zažvenketa z mečem) Salve! Torej prideš? (Fabij hrupno odide)

SEBASTIJAN: (je med tem pokleknil, Sergij se mu približa)

SERGIJ: Klečiš, oče? Slišal si!

SEBASTIJAN: (prikima)

6 sodiščih

Vsak dan, ko odpremo katerikoli dnevnik, opazimo naslove kot: Pred porotnim sodiščem se je zagovarjal... ali Civilno sodišče obsodilo... ali Branivec se bo v slučaju obsodbe obrnil na kasacijsko sodišče... ali Prizivno sodišče zavrnilo priziv... in še bi lahko naštevali. S tem namreč še nikakor nismo izčrpali vsega seznama sodišč; naj samo omenimo upravna sodišča, vojaška sodišča, posebna sodišča, cerkvena sodišča itd. Da se človek v takem labirintu ustanov in sodišč zlahka izgubi res ni čuda.

V tem sestavku bomo skušali vsaj v glavnih obrih pokazati, preko katerih ustanov se deli pravica v Italiji.

Najprej moramo ločiti sodišča, ki spadajo pod državno oblast, in pa sodišča, ki jih upravlja Cerkev. Ne bomo se dotikali teh zadnjih, ker bi morali obenem omeniti tudi celotni pravni ustroj Cerkve, ki ga urejuje kanonsko pravo. Trenutno nas bo zanimala državna sodna oblast.

Državna sodna oblast se zaradi praktičnosti in obširnosti področja deli v tri glavne smeri: kazensko, civilno in upravno. Poleg tega imamo še posebna sodišča, ki se ukvarjajo s posebnimi vprašanji kot so vode ali pa kot je bilo nekoč znano zloglasno fašistično sodišče, ki je sodilo mnogo Slovencev.

Ta razdelitev sodišč, ki jo je sprejela večina civiliziranih držav, temelji na vrsti dejanj, ki jih posameznik zagreši ali pa ki jih opusti. Seveda mora biti posameznik za to tudi sposoben. Zakon smatra, da je posameznik odgovoren za svoja dejanja, če je že prekoračil neko starostno dobo, če je duševno zdrav itd. Zaradi tega imamo v nekaterih državah posebna sodišča, ki sodijo mladoletnike.

V Italiji se *civilna sodišča* ukvarjajo predvsem z dediščinami in zapuščinami, s pravnimi vprašanji v zvezi z zakonskim življenjem, z vprašanji imetja, prenosi lastninskih pravic, z odnosi med delavci in delodajavci itd. Ves postopek pa se vrši, to se pravi, da proces začne samo na pobudo posameznika. Če se posameznik čuti prikrajšanega v nekaterih pravicah, ki mu jih daje zakon, se obrne preko odvetnika na sodišče in to sodišče se potem izreče. Če nato tožitelj ali obtoženec ni zadovoljen z razsodbo, lahko vloži priziv na višjo inštanco, ki jo v tem primeru predstavlja *prizivno sodišče*. Če ena od obeh strani še sedaj ni zadovoljna z izidom tožbe, se lahko obrne na *kasacijsko sodišče*, ki preuči samo to, ali so bili zakoni pravilno tolmačeni v tem primeru glede na dejstva, ki sta jih obe tožeči strani predložili. Kasacijsko sodišče torej lahko razveljavi ali celo popravi razsodbo prizivnega sodišča s tem da ukaže obnoviti proces.

Po drugi strani pa se *kazensko sodišče* zanima za vse tiste prekrške, ki jih predvideva kazenski zakonik. To so predvsem dejanja kot uboji, tatvine, prepiri, poškodbe itd. Policija je tista, ki skrbi, da se taka dejanja ne izvršujejo; vendar pa je v nekaterih primerih potrebna pritožba zainteresirane osebe, da se proces lahko začne. V vseh ostalih primerih se postopek proti kršivcem vrši uradno, to se pravi, tudi brez zasebnega tožnika, katerega v teh primerih nadomesti javni tožilec.

Samo v primerih kazenskih procesov so za nekatere zelo hude zločine predvidena posebna sodišča. Ta sodišča se imenujejo *porotna sodišča*, ker jih

SERGIJ: Koga bodo izbrali?...

SEBASTIJAN: Mogoče... najbolj nedolžnega, kajti ti si najmočnejši!

SERGIJ: Slišal si: pripravljajo se.

SEBASTIJAN (pokaže z roko prostor zraven sebe): »Vsakega, ki bo mene priznal pred ljudmi, bom tudi jaz priznal pred svojim očetom; kdor pa bo mene zatajil pred ljudmi, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim očetom, ki je v nebesih.« (pogleda navzgor proti Sergiju)

SERGIJ: Pridite, oče! (odideta)

(žaromet ugasne)

IV. SLIKA

(Na desni strani. Mati in Sebastijan vstopita)

MATI: Rekel je torej...

SEBASTIJAN: Da pride. Kje je Just?

MATI: Umaknil se je v samotno sobo. Mnogo premišljuje. Vsak dan sprašuje po tebi, oče. Kako, da si izostal tako dolgo?

SEBASTIJAN: Obšel sem svojo občino. Čreda je plašna, pastir jo je pomril.

MATI: Ti si svet, oče Sebastijan.

SEBASTIJAN: Človek sem, ko ti, Just, stotnik in drugi... Vsak čas pripravljen, da nagne svojo glavo v pričevanje!

MATI: Ti si svet, oče! Tvoj pogum je od Boga. Nihče se ne more primerjati s teboj!

SEBASTIJAN: Moja glava ni vredna usmiljenja!

SERGIJ (iz ozadja): Predragocena, oče, da bi jo izgubili! (pristopi v sceno)

MATI: (prestrašena odstopi)

SEBASTIJAN: Prihajaš, kot si obljubil.

SERGIJ: Tudi brez obljube bi bil tu. (Pogleda mater) A pričanja se brezobzirna borba poganstva s križem... Morda je to poslednji spopad?

SEBASTIJAN: Poslednji?!

SERGIJ: Bojim se, da bo borba preveč krvava in izgube prevelike. (pavza) Oče! V našem mestu imamo premoč! Tri centurije tabore v mestu... in več ko polovico je kristjanov. Moja centurija v celoti. (pavza) Zakaj bi se ne uprli preganjanju?

MATI: Da, centurijon Sergij! Upreti se! Zmagati!

SERGIJ: Zmagati!

SEBASTIJAN: Ne... ali ni pisano: kdor prime za meč, bo z mečem pokončan? Glejte, nimamo pravice prijemati za meč. Naše orožje je... pripravljenost.

SERGIJ: Toda zmagali bi — v našem mestu.

SEBASTIJAN: Koliko je provinc, kjer ne bi zmagali? Venecija, Dalmacija, Histrija, Panonija... Zadušili bi nas. In dvakrat bi prelivali kri! Ne, ne! Edino orožje je... pripravljenost! Zmaga? (se obrne k obema) Da, zmaga je naša (s prstom se dotakne prs) ...naša, tudi brez tvojih centurij, Sergij!

SERGIJ: (Skloni glavo)

SEBASTIJAN: K Justu stopim. (odide nazaj)

SERGIJ (se obrne k materi): Se ti ne zdi, da leta vse prehitro teko?

MATI: Just ima zdaj že 14 let!

SERGIJ: Skoro je dcrastel fant! Kaj boš z njim?

MATI: Ne vem. Včasih je govoril... da bi bil rad centurion. Zadnje čase pa je postal tih in odsoten. Ali so po mestu že pričeli loviti kristjane?

SERGIJ: Še ne. — Srečen sem, da sem danes pri tebi.

MATI: Naj ti postrežem s sadjem in vinom?

SERGIJ: Ne. Prosim te samo, da ostaneš v moji bližini. Mnogo mislim na te.

MATI: Nikar, centurion Sergij.

SERGIJ: (nemo odkima z glavo)

MATI: Izbranci neke sile smo, ki se imenuje usoda. To čutim. Ali naj ti nekaj priznam? Tudi jaz sem v tvojih očeh brala o ljubezni! A razloži mi, kaj bi storila s srečo? Posedovala bi veselje v neprestanem strahu, da nama ga ukradejo. Trepetali bi za to srečo! Darovala bi rimskim bogovom, kadila bi cesarju samo zato, da pridobljenega bogastva ne bi izgubila. Tako bi zavrgla sebe, vse veliko, kar je v nas... ponižala bi se do dna!

SERGIJ: (se obrne k njej)

MATI: Prava sreča pa je v tem, da nič ne poseduješ! Ne skopari s svojo ljubeznijo in ne zahtevaj povračila. Preveč nesrečnih ljudi je na svetu, ki potrebujejo naše ljubezni!

SEBASTIJAN (od zadaj): Legionarji so obkolili hišo. Beži, Sergij, iz tega kraja! (se umakne)

SERGIJ: Počasi te razumevam. Premogočna si za mene, vojaka. Zmaguješ ko tisti, ki so proti železnemu oklepu dvignili lesen križ. Na tisoče je ljudi, ki jim boš pomenila vse. Jaz pa mislim le nase...

MATI: Brez ponižanja, centurion! (gre nazaj in se vrne z lesenim križem)

SEBASTIJAN (iz ozadja): Legionarji vstopajo. Umakni se, Sergij!

SERGIJ: Leseni križ! Čudovita je tvoja moč. Kaj je rimski blesk proti tebi in legija proti božjim otrokom!

FABIJ: (se pojavi v ozadju že med govorom. Ko Sergij konča, stopa počasi in trdo proti njemu. Sergij se obrne)

SERGIJ: Zakaj motiš ta mir?

FABIJ: Iščem, prijatelj! Ne brez vzroka.

SERGIJ: Zapusti domovanje teh ljudi!

FABIJ: Če se mi bo zazdelo. A se mi ne!

SERGIJ: Ali veš, s kom imaš opraviti?

FABIJ: Skoraj, centurion!

SERGIJ (počasi izvleče meč): Potem boš to izkusil, Fabij! (z mečem proti njemu, Fabij izvleče svojega)

FABIJ: Ha, ha, ha... spravi pozlačeni bron! Moj je iz noriškega železa! Trd je... in neusmiljen!

SEBASTIJAN: Ne z mečem!

MATI: (skoči s križem v roki med oba)

FABIJ: Ne prezgodaj, žena! Ne iščem tebe. — Umakni se centurion. Ukaz imam.

SERGIJ: Zdaj je prepozno. (v pozicijo, a tako, da gleda Fabij nazaj)

FABIJ (Dvigne svoj kratki meč, sredi zamaha obstane. V ozadju se namreč pojavi Just): Kdo je to?

MATI: Just, moj sin.

FABIJ (spravi meč): Tvoj sin?

JUST: Mene iščeš?

FABIJ: Kako to veš?

JUST: Dovolj, da vem!

FABIJ: Ukaz imam, da te pripeljem pred prefekta.

MATI: Kaj je napravil moj sin?

FABIJ: Ni moja stvar preiskovati njegovo krivdo! Tu je ukaz! (izvleče zvitek) — Mi boš še branil vstopiti v hišo, centurion? Boš znal zagovarjati svoje prijateljestvo s sovražniki?

SERGIJ (vtakne meč nazaj): Prijavi me! Stori svojo... dolžnost!

FABIJ (nepremično gledajoč Justa): Ne! Ne bom te prijavil.

JUST: Pripravljen sem.

sestavljajo poleg sodnika iz prizivnega sodišča, ki predseduje temu sodu, še sodnik iz običajnega sodišča ter šest sodnikov, ki so po žrebu izbrani iz prebivavstva. Vseh osem sodnikov predstavlja porotno sodišče, ki sodi o zločinih, ki jih predvideva 29. člen zakonika kazenskega postopka. Proti razsodbam tega sodišča je vedno dovoljen priziv na *prizivna porotna sodišča*, ki so približno enako sestavljena kot so porotna sodišča. Vedno pa je proti razsodbi prizivnega porotnega sodišča dovoljen tudi priziv na kasacijsko sodišče, ki, kot sem že omenil, vedno izreka le sodbene o pravilnosti ali nepravilnosti prejšnje razsodbe. Če namreč kasacijsko sodišče ugotovi z razsodbo, da je bila prejšnja obsodba ali oprostitev nepravilna, se mora ves proces ponoviti in tokrat definitivno.

Upravna sodišča se navadno ukvarjajo o stvareh, ki se tičejo delavnih odnosov med državnimi uslužbenci in državno upravo ter ukrepov državnih organov nasproti zasebnikom, ko ne gre za kršitev pravic ampak samo interesov. Vsaka provinca ima svoje upravno sodišče, in sicer ga predstavlja upravni pokrajinski odbor. Naslednja stopnja upravnega sodišča je *državni svet*, ki funkcioniira lahko tudi kot prizivno sodišče za razsodbe pokrajinskega upravnega sveta. Končno je proti razsodbi državnega sveta dovoljen tudi priziv na kasacijsko sodišče, toda samo v primerih legitimnosti.

Poleg teh običajnih sodišč imamo še *vojaška sodišča*, ki imajo pod svojo oblastjo izključno le vojaške ali tiste, ki imajo neposredne stike z vojaščino in sicer samo za vojaška dejanja. Tudi proti razsodbi tega sodišča je dovoljen v mirnem času priziv na kasacijsko sodišče.

Kot zaključek naj še povemo nekaj malega o *ustavnem sodišču*. Tega sodišča v prejšnjih časih ni bilo in ga je uvedla šele ustava iz leta 1948; potrební zakoni za njegovo delovanje pa so bili izdani šele mnogo pozneje. Če se ne motimo, je prvič začelo s sojenjem šele leta 1956. Zato je vse njegovo delovanje nekam sveže in nima še prave tradicije v marsikaterem pogledu.

Po štirih členih ustave ima to sodišče nalogo, da se ukvarja samo s vprašanji: prvič, ali zakoni in vsi ukrepi, ki imajo moč zakona, odgovarjajo duhu ustave; drugič, da sodi v sporih med raznimi oblastmi države ter med centralno vlado in pokrajinskimi vlada; ter tretjič, da se izreče o obtožbah, ki so naperjene proti državnemu predsedniku in ministrom, kot jih predvideva ustava. Posebni zakoni potem urejajo način, kako pride do razprave o legitimnosti določenega zakona pred ustavnim sodiščem.

Proti razsodbi ustavnega sodišča ni možen nikak priziv.

Še enkrat pa naj poudarim, da se navaden državlján nikakor ne more neposredno obrniti na ustavno sodišče; vprašanje zakonitosti določenega zakona lahko postavi pred navadnim sodiščem. In šele nato, če tudi sodnik uvidi, da je zakon lahko protiustaven, preda vprašanje legitimnosti ustavnemu sodišču, ki se nato izreče. V tem času je proces proti tistemu obtožencu ustavljen. Ko je razsodba ustavnega sodišča znana, se proces lahko nadaljuje, če ustavno sodišče ni spoznalo, da je ukrep protiustaven. Drugače proces zastane, ker se proti obtožencu ne da postopati.

To so v glavnih obrisih sodišča, ki delujejo v Italiji in ki s svojo razsodbo v treh stopnjah vedno jamčijo, da pride lahko do izraza resnica in pravica posameznika.

FRANC MLJAC

Zborovanje naših prosvetnih delavcev

Štirinajstega novembra je imela Slovenska prosveta prvi občni zbor v svojih prostorih v ulici Donizetti. Zato je bilo to snidenje delegatov posebej prijetno.

Prišli so predstavniki iz Rojana, Sv. Ivana, Škednja, z Opčin, iz Bazovice, Doline, Mačkovelj, Ricmanj in Boršta, z Repentabra, Sv. Križa in Barkovelj, s Kontovela in Zgonika. Sprejet je bil soglasen sklep, da mora biti centrala močnejša in vse bolj povezana s posameznimi društvi, da mora ona iskati stik z društvi in društva s centralo. Da bo vez trajna, bo vsako društvo poslalo svojega predstavnika v širši odbor centrale, ki sestavlja glavni odbor Slovenske prosvete.

Razen tega se je udeležilo občnega zbora tudi več predstavnikov drugih organizacij, katerih smo bili prav tako veseli. Zveza Slovenske katoliške prosvete* iz Gorice, ki se ni mogla odzvati povabilu, da bi prišla ta večer v Trst, je poslala pozdrav.

Iz poročila predsedstva posnemamo nekaj ugotovitev:

Prirreditve Slovenske proslave ni bilo malo. Vendar smo zelo premislili, s kakšno stvarjo gremo v središče mesta — v Avditorij. Zeleli smo, da bi bile te prireditve res kvalitetne, da nas ni bilo treba biti sram. To so bile predstave Slovenskega odra od verske drame »Kralj z neba« do »Roke za steno« s strahotno povojno tematiko in moderno odrsko tehniko, od bralnih predstav do literarnih večerov (ki jih ni imela zadnja leta nobena druga slovenska skupina) in do ljubkih iger za razvedrilo kot je »Neopravičena ura« ali burkasta »Charleyeva tetka«.

Navadno smo potem te igre igrali tudi v okolici, kjer so to hoteli.

V mnogih krajih v okolici so bili »slovenski večeri«, pri mnogih je pomagala centrala.

Najbolj delaven je bil SLOVENSKI KULTURNI KLUB, posebno srednješolski odsek, saj je imel brez prestanka svoje tedenske sobotne večere s predavanji.

Tudi letos je bil tabor na Repentabru velik in lep. Želeli bi, da bi bil tabor v bodoče prireditev vseh naših društev: vsako društvo naj bi na njej sodelovalo s kakšno točko.

Z revijo »Mladiko« želi naša prosvetna organizacija prinašati slovensko knjižno slovenščino v naše domove, nuditi našim ljudem vsaj eno slovensko revijo, da ne bodo brali samo neslovenskih revij. Zato prosimo, da jo naši prosvetni delavci podpirajo s stalnim dopisovanjem in s tem, da jo širijo.

Kljub temu, da je del Slovencev ignoriral cela leta naše delo in kljub temu, da smo bili včasih predmet krivičnih napadov, smo svojo organizacijo in svoje prosvetno delo utrdili. To smo dosegli s solidnim prosvetnim in kulturnim delom in z idealizmom prosvetnih delavcev. Tudi v bodoče nas mora zanimati samo kvalitetno in nesebično delo, le tako bomo izpolnili svojo nalogo.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Josip Podobnik. Sicer pa se je odbor pomladil z novimi člani, ki bodo z dosedanjimi nadaljevali delo.

drš.

UGANKARSKI KOTIČEK

Andrej Bellčič

ITALIJANSKA KRIŽANKA

	A	B	C	D	E	F	G	H
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								

Vodoravno: 1. država v Srednji Ameriki, 2. Federativna Ljudska Republika Jugoslavija — avtomobilske značke Francije, Španije in Italije, 3. različna samoglasnika — 11. in 22. črka latinske abecede, 4. slaven ital. operni skladatelj iz prejšnjega stol. (Seviljski brivec), 5. najsvetlejša zvezda v o-zvezdju Škorpiona, 6. slovit francoski romanopisec iz začetka prejšnjega stol. (Rdeče in Črno), 7. največji grški lirik, znan po svojih »poletih«, 8. italijanski nedoločni spolnik — mesto v severovzhodnem Kongu, 9. redko moško ime — kemična ozna-

ka za prvo erbij, 10. gnsni, 11. ime kapitana podmornice Nautilusa iz znanega Vernovega romana 20.000 milj pod morjem — francoski romanopisec, Dumasov sodobnik (Pariske skrivnosti) • **Navpično:** A. začetnici imena in priimka iznajditelja strelovoda — slavn zdravnik na dvoru zadnjega ruskega carja, B. starogrško mesto na Siciliji, rojstni kraj sofista Gorgije, C. neponarejen — bivaljši, D. medmet — važno pomorsko oporiše v Južni Kaliforniji, E. velika reka, ki izvira v gorovju Tjen-San in se izliva v Aralsko jezero, F. začetnici imena in priimka ital. romanopisca iz prejšnjega stol. (Piccolo mondo antico) — indijski ministrski predsednik — kemični oznaki za bor in žveplo, G. drugo ime za medeniko — jedilni list, H. mesto v Provansi, severno od Marseille — otok v otočju J. Orkney, jugovzhodno od rta Horu. • Poleg ustreajajocih besed mora reševalec vnesti v shemo tudi 12 črnih polj!

POLŽ

The diagram shows a 5x5 grid of squares. The central square, located at the intersection of the third row and third column, is labeled 'B'. The square at the bottom-left corner, at the intersection of the first row and first column, is labeled 'A'.

A. Znan letoviščarski kraj pri Benetkah; del cerkve; drugo ime za naočarko; črkopis, ki ga Slovenci uporabljamo že nad 100 let; nota; slaven rimski cesar; razbojnik, tat; igra s kartami; kos posestva, zemljišče; ko dek; žensko ime; shod, zbor.

B. Trohneti; višnjevce; eden izmed prstov; egipčanski bog; povezava med rekama; poročilo; pesniška figura; slavna filmska igralka iz predvojne dobe; požrešna

vodna žival. • Vstavljaj v »polža«, začeni od A na desno. proti B besed, ki ustrezajo definicijam pod A. Če bo rešitev pravilna, boš lahko v smeri od B proti A bral besede, ki ustrezajo definicijam pod B!

REŠITVE IZ 8. ŠTEVILKE

ITALIJANSKA KRIŽANKA

Vodoravno: 1. snažnost, 2. Keres, 3. ob — pas, 4. prostost, 5. Astarta, 6. starter, 7. kantoni, 8. mandarin, 9. Karija, 10. lirika, 11. ka — dno. ■ **Navpično:** A. skop — Mn, B. Nebraska — la, C. ar — ostanki, D. že — standard, E. NS — Tartarin, F. Portoriko, G. astenija, H. starina.

OPOMBA: Fiskarski škrat si je v prejšnji številki kar krepko privoščil prav naš kotichek, saj sta postala tako »Težki račun« kakor »Rebus« neresljiva. Uganki zato še enkrat priobčujemo.

REBUS (12, 10)

MI.EL Ni GO (RI)

TEŽAK RAČUN

$$AB \times AB = CDE$$

+ + —

$$\text{BEB} : \text{B} = \text{FFE}$$

$$\text{BGG} - \text{AG} = \text{BEH}$$

Enakim črkam ustrezajo iste številke; dopolni račun!

(Nadaljevanje z 2. strani)

gi govorili, da njihova društva nimajo nobene barve in da so za vse Slovence, brez ozira na svetovni nazor. Zdaj dr. Hlavaty pove, da ima svojo barvo tudi Slovenski klub.

Nič zato. Mi smo to že vedeli. In kljub temu želimo kot demokrati temu društvu in dr. Hlavatyju čim več uspehov.

Uredniški odbor Mladike

SPANJE — VIR ZDRAVJA

Gospod urednik!

Prosil bi Vas za nasvet!

Spanje je počitek zdravemu, a večnost, polna muk, bolniku, ki se bori z nespečnostjo. Zdrav človek se po spanju zbudi vesel in brezskrben, otroku se smeje od zadovoljstva. Resnično velja, da je spanje dar in srečen je, kdor se more v spanju odpočiti od dnevnega dela in skrbi. Globina spanja je odvisna predvsem od utrujenosti. Predgovor pravi, da je resnično utrujen človek srečen, če spravi drugo nogo za prvo v posteljo še pred spancem. Spanje je tudi čudovito sredstvo za osvežitev celega človekovega bistva. So pa tudi ljudje, ki kljub največji utrujenosti ne morejo zaspati. Med te poslednje spadam tudi sam. Pred spanjem me je običajno prav strah. Pogostoma zelo dolgo bedim in ne morem na noben način zaspati. Predvsem me moti to, da ne morem prav sprostiti svojih misli in živcev. Ker se takšno stanje podaljšuje, sem vznemirjen, da se ne bi spremenilo celo v bolezen. Ali so priporočljiva uspavalna sredstva, ali jih odsvetujete? Bojim se jih uporabljati. Zdi se mi namreč, da so razni praški in posebno še uspavalna sredstva nekoristni in zelo škodljivi strupi. Kako naj si pomagam?

Robert S.

Ob priliki bomo naprosili našega zdravnika, da bi napisal kaj več o spanju. Naš odgovor bo le bolj splošnega značaja in ne vemo, ali se boste z njim zadovoljili.

Predvsem mislimo, da je možno na nič misliti, ko ležete. Nekoč so stari župniki, ki so morali biti na vasi svetovavci za vse — za gospodarstvo in za bolezní poleg svojega duhovniškega poklica, svetovali: »Če ne morete zaspati, začnite tiho moliti rožni venec in se vam bodo kmalu zaprle oči!« Morda je bilo to res neko sredstvo, ki je pomagalo, a to predvsem zato, ker je človek nehal intenzivno misliti na vse.

Treba je tedaj vrči čez rame vse dnevne probleme. Morate hoteti zaspati. Pojdite zgodaj spat! Ne bo-

ste mogli zaspati eno, dve, več večerov, a potem boste. Ko boste prišli do spanja, ga čuvajte! Vedno hodite zgodaj spat!

Uspavalnih sredstev Vam ne bi svetovali. Majhna količina bo zahtevala večjo. Pač pa popijte skode lico kamilčnega čaja, ko ležete. Ta Vam ne bo škodil, pač pa pomiril.

GG. UREDNIKI!

Vem, da so med Vami tudi gg. profesorji. Rada bi vedela, kaj so dijo o tolikih počitnicah, ki jih imajo naši dijaki? Sola in uspeh trpita, tako se zdi meni. Saj vidim, da se ob prostih dneh dijaki ne učijo. Kaj se Vam zdi?

Mati

Gospa, popolnoma soglašamo z Vami, da je počitnic preveč, preveč je prostih dni, včasih celo brez potrebe. Komaj se je šola začela, je že bil prost dan 4. oktobra. Ker še niso bile urejene namestitve učnega osebja, je prav tako pouk trpel še ves prvi teden. Nato so sledili po šolah zdravniški pregledi in so učenci zopet zgubili vsaj po dve uri pouka, ker so morali na röntgenski pregled. Nato so prišli prazniki Vseh svetnikov in še volitve s šestimi prostimi dnevi. Mislimo, da bi lahko vsaj zdravniške preglede opravili v prostih dneh zaradi volitev.

Na mnogih šolah so bili volilni sedeži in kar šest dni ni bilo pouka, dasi se prva dva dni niso niti pritaknili pripravljajalnih del za volitve. Ali ne bi bilo bolje, če bi bil še pouk? Pa to še ni vse. Predvide ne so tam neke spomladi še politične volitve in bodo zopet prosti dnevi. Upajmo, da se vsaj letos ne bo šolski skrbnik poslužil pravice, da sme po svoji uvidenosti dati sam še pet prostih dni. Vidite gospa, tak je položaj. Profesorji niso krivi. Čutijo pa profesorji sami najbolj, da je to težko. Hudo je zlasti za zadnje razrede, ki bodo morali kljub vsemu temu biti pripravljeni na zaključne izpite.

Zdi se nam, da dijaki vse preveč gledajo na one dele šolske reforme, ki govore, da je treba dijakom olajšati izvenšolsko delo, torej manj domačih nalog, da se ne bodo preveč utrudili. Naše mnenje je nasprotno. V srednjih šolah ni mogoče učence vsega naučiti v šoli. Treba jih je navaditi na samostojno delo. Zato je treba marljivo delati doma in ne po telefonu prepisovati in reševati nalog kot delajo mnogi dijaki. Ni dovolj, da je naloga napravljena. Naloga mora biti lasten izdelek. Če morajo starši delati in trdo delati, morajo delati tudi otroci. V nasprotnem slučaju bodo nesposobni za samostojno življenje. Gospa, Vaš dijak ali dijakinja naj le marljivo doma študirata, ne bo jima nikdar žal.

Profesor

LITERARNE NAGRADE

Srednješolski odsek Slovenskega kulturnega kluba je imel svoj prvi letošnji literarni večer združen s slikarsko razstavo svojih članov.

Za poezijo je prejela nagrado **Marinka Pertot**, za prozo pa **Igor Tuta**.

Med slikarji so prejeli trije člani nagrade za slike, izdelane v treh različnih tehnikah: **Marino Kokorovec** za grafiko, **Maja Pertot** za tempero in **Darja Grobovšek** za olje.

Razstavljene slike še vedno krase stene novega sedeža. Tako literarni večer kot slikarska razstava Slovenskega kulturnega kluba sta zelo lepo uspela.

SKK pripravlja za čas okoli božiča že drugi literarni večer, združen s pestrim sporedom.

IZ PROSVETNIH DVORAN:

Slovenska prosveta je imela svoj redni občni zbor. To je bil prvi občni zbor v lastnih prostorih.

Slovenski kulturni klub srednješolcev se redno sestaja vsako soboto.

Slomškovi večeri so bili v Marijinem domu v Rojanu in v ulici Risorta, na Opčinah, v Mačkovljah in v Slovenskem kulturnem klubu v ulici Donizetti.

Dramska skupina Slovenskega kulturnega kluba je nastopila s Postržkom na Opčinah, v Trebčah in v Barkovljah.

NAŠI DAROVI

Najlepši dar za miklavža, božič in novo leto je lepa knjiga. V upravi Mladike imamo v zalogi naslednje knjige:

Zgodovinski atlas Slovenije	Lir 4.400
Puškin: Ribica (pravljica)	Lir 500
Puškin: Pravljica o mrtvi carični	Lir 600
Darina, Hepica	Lir 1.200
Beličič: Nova pesem (vez.)	Lir 1.200
(broš.)	Lir 950
Majcen: Povestice (vez.)	Lir 1.200
(broš.)	Lir 1.000

Pertot Bruna: Moja pomlad, — pesmi

Lir 350

Janežič Stanko: Moja podoba

Lir 700

V zalogi imamo še knjige SKA iz prejšnjih let. Sezite po dobri knjigi, čitajte in podarite jo!

SLOVENSKO SPORTNO ZDRUŽENJE BOR priredi

TEORETIČNO - PRAKTICNI
SMUČARSKI TEČAJ »na suhem«

Tečaj bo v prostorih Slovenske prosvete v Trstu, ulica Donizetti 3, in sicer ob ponedeljkih in četrtek ob 21. uri.

Vaje bo vodil **Rafko Dolhar**.

Prijave pri prvi vaji, dne 3. 12. 1962 ob 21. uri. Vabljeni so vsi ljubitelji zimskega športa!

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 800.000.000 • VPLAČANIH LIR 180.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TELEF. ŠT. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

NOVA
MANUFAKTURNA
TRGOVINA

JOSIP PODOBNIK

OPČINE - Ul. dei Salici 1 - Tel. 21-090

*Zadovolji vsak okus, ima veliko
izbire in solidno postreže*

URARNA IN ZLATARNA

KARLO MIKOLJ

TRST

Campo S. Giacomo 3

Telefon 95-881

DROGERIJA

KAREL PODOBNIK

OPČINE - Proseška ulica 22 - Telefon 21-552

Zaloga vsega potrebnega blaga
Postrežba je hitra in solidna

TVRDKA

Kerže

TRST • Piazza S. Giovanni 1

Ustanovljena leta 1866

Trgovina na drobno in debelo

STEDILNIKI - PEČI na plin
elektriko, les in premog. ELEK-
TRIČNI LIKALNIKI, PRALNI
STROJI, grelci za vodo, hladil-
niki, ELEKTRIČNE LUČI VSEH
VRST, SERVISI IN DEKORA-
TIVNI PREDMETI iz keramike,
porcelana in kristala. NAMIZNI
PRIBORI IZ NERJAVEČEGA
JEKLA - MNOGOŠTEVILNI
PREDMETI ZA KUHINJO, dom,
restavracije, gostilna in podobno

Ko gradite ali prenavljate svoje domove, se oglasite v trgovini

Josip Terčon

NABREŽINA

Dobili boste v zalogi najboljše železno in stavbeno gradivo

Za dobro voljo

Študent agronomije pride za po-
letne počitnice na obisk k stricu na
deželo. Sosea, ki se je pred nedav-
nim tja priselila, vpraša študenta,
kako naj bi začela z rejo piščancev.
Ta ji odgovori da je za začetek po-
trebnih nekako 25 kokoši.

Mesec dni pozneje jo obišče in z
začudenjem opazi, da je sosea res
upoštevala njegovo mnenje in kupila
25 kokoši, toda za teh 25 kokoši je
kupila še skoraj enako število pete-
linov.

Študent ves presenečen vzklikne:
»Toda gospa, za te kokoši bi zadosto-
val en petelin ali kvečjemu dva.«

Gospa ga ostro pogleda in odgovo-
ri: »Dobro veš, da je to samo mne-
nje mož.«

Duhoviti sinovi.

»Daj no, oče, kaj mi vedno lažeš;
saj vendar nisem tvoja žena...«

Med kmeti.

»Ej sosed, ali si zaznamoval vse
svoje živali, kot je to predpisal mi-
nister za poljedelstvo?«

»Seveda, že prejšnji teden.«

»Pa je bilo težavno?«

»Z ovcmi, kravami in konji je še
šlo! Toda bi videl, koliko opravka so
mi dajale čebele!«

Birokracija.

»Oh, oprostite, sem zgrešil okence.«

»Dobro, izpolnite tale obrazec!«

Novoporočenca.

On: »Dragica, že dva meseca sva
poročena in še sedaj se nisi navadi-
la zlikati hlače, kajti od kolen dol so
vedno zvite.«

Ona: »O, ne, ljubček. Likati že
znam, a ti mi nočeš podaljšati žice
od likalnika.«

Pri zdravniku.

»Odlično. Vidim, da vam je pred-
pisano zdravlilo zelo koristilo.«

»Da, da. Strogo sem se držal navo-
dil na steklenici.«

»In kaj so pisala navodila?«

»Steklenica naj bo vedno dobro za-
mašena.«

Pesimistični kmet kopa krompir.

»O, stric, kako debel krompir ste
pridelali.«

»Ta debel je že debel, a ta droben
ni debel.«

CENA 100.- LIR